

ŽELEZAR

MESEČNIK
DELOVNEGA
KOLEKTIVA
ŽELEZARNE
JESENICE

ŠTEV. 8—9

AVGUST—SEPTEMBER 1953

LETO II.

KINO »RADIO« JESENICE

predvaja:

Od 5. X. do 7. X. amer. kovbojski film »Aretacija«.

Od 8.—11. X. ital. film »Jutri bo prepozno«, ki prikazuje tragično zgodbo dveh mladoletnikov, ki jih s svojim starokopitnimi vzgojnimi nazori priganjajo ljudje, ki so pozabili, da so bili nekoč otroci.

Od 12. X. do 14. X. amer. film »Zadeva Paradin«. Film nazorno prikazuje angleško sodstvo in pravobraniteljstvo ob primeru zadeve Paradin, ko žena zastrupi svojega moža in s svojo lepoto skoraj zapelje svojega branilca ne samo v ljubezen, temveč tudi v zmotno, da ni ona morilka. Film, ki ga odlikuje igra nekaterih najboljših ameriških in angleških igralcev.

Od 15. X. do 20. X. amer. barvni film »Onstran Missourija«. Obraščena zgodba o boju med belci in Indijanci na Divjem zapadu, ki je ne more rešiti s svojo igro niti oboževani Clark Gable.

Od 21. X. do 23. X. angl. film »Hitrejši od zvoka«, ki prikazuje junaštva in žrtev polno življenje preizkuševalcev letal z nadzvočno brzino.

Od 24. X. do 27. X. amer. psihološki film »Sužnja preteklosti«, ki prikazuje usodo človeka, ki je v prvi svetovni vojni izgubil spomin

in dekleta, ki mu je že bila žena, pa njo v svoji bolezni pozabi. Konec pa je seveda srečen.

Od 28. X. do 30. X. amer. film »Festival Charlieja Chaplina«. Film sestavlja šest krajših filmov iz leta 1916—1917, ki jih je Charlie Chaplin sam režiral in v njih igral, ter danes veljajo za pravo redko dragocenost. Veliki filmski umetnik in človek, ki je vedno na strani »malih in ponižanih«. Charlie Chaplin zasluži, da si ogledamo nekaj njegovih prvih filmskih del, ki že razkrivajo vso njegovo umetniško višino in veliko človeško toplo srce.

Od 31. X. do 1. XI. amer. film »Izobčenec z otokov«. Film prikazuje pustolovsko in aksotično zgodbo neznačajnega pustolovca in potepuha nekje na otokih Južnega morja s Trevom Howardom v glavnih vlogi.

Od 4. XI. do 6. XI. amer. vohunski film »Afera na Trinidadu«, ki ima en sam namen: pokazati »atomske lopotice« Rito Hayworth z vsemi njenimi čari, zato je v filmu tudi bosnoga in zapeljiva plesalka in pevka nočnega lokala.

KINO »PLAVŽ« JESENICE

predvaja:

Od 7. X. do 9. X. nemški glasbeni film »Maja v tančici«.

Od 10. X. do 13. X. amer. revijski barvni film »Na otoku s teboj«.

Od 14. X. do 16. X. francosko filmsko komedijo »Vsa pota peljejo v Rim«.

Od 17. X. do 20. X. angl. letalski film »Hitrejši od zvoka«.

Od 21. X. do 23. X. ital. ljubavna drama »Srce«.

Od 24. X. do 27. X. angl. vohunski film »Mreža«.

Od 28. X. do 30. X. avstrijski zabavni film »Eva podeduje raj«.

Od 31. X. do 3. XI. amer. barvni glasbeni film »Veliki Caruzzo«.

Od 4. XI. do 6. XI. amer. barvni pustolovski film »Škotska kri«.

*

KINO KOROŠKA BELA

predvaja:

Od 9. X. do 11. X. angleški film »Mandy«, o gluho-nemi deklici in usodi njenih staršev.

Od 16. do 18. X. angl. filmska drama »Za Kylove ni prestora«.

Od 23. X. do 25. X. amer. barvna risanka »Bamby«.

Od 30. X. do 1. XI. amer. glasbeni film »Fant s trobento«.

Od 6. XI. do 8. XI. francoski zabavni film »Mesečnik Bonifacij«.

REŠITEV UGANK IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

Zlogovnica: 1. oprema, 2. kraval, 3. peruti, 4. svarim, 5. rišemo, 6. odskok, 7. gnezdo, 8. sopara, 9. ostrog, 10. strast, 11. rjasti, 12. ventil.

A B: Previdnost je mati modrosti.

Magični kvadrat:

1. noter — noret — tenor
2. Istra — stari — astri

3. Zemun — muzne — uzmem

4. orgla — Golar — ragol

5. idaru — udari — aduri

A B C: Rana ura — zlata ura.

Posetnici: Tovarš, ki je zaposlen v OTK je vodja kontrole survin, drugi pa je strojni delavec — zaposlen v obratu visoka peč.

PREKLIC

Podpisani Robič Franc, tovarniški delavec, Jesenice, Marinkova ul., obžalujem in preklicujem kot neresnične očitke in žalitve, ki sem jih dne 13. avgusta 1953 ob priliki povratka s tovarniškim avtobusom iz Hotavlj proti Jesenicam izrekel napram Prešernu Stanku, tovarniškemu delovodji iz Žirovnice in se istemu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

Robič Franc

ZANIMIVO

»Čisto odkrito vam povem, mladi mož! Moj odgovor o tem, če smete vzeti mojo hčerko za ženo, odvisi popolnoma od Vašega finančnega položaja.« — »Zanimivo! Moj finančni položaj pa odvisi popolnoma od vašega odgovora!«

PAZLJIV ŠOFER

Sodnik: »To je že peta oseba, ki ste jo povozili!«

Šofer: »Opreстите, četrti! Eno sem povozil dvakrat.«

V ŠOLI

»Gospod učitelj, niti očka, niti mamica nista mogla prečitati, kaj ste napisali v zvezek.«

»Napisal sem, da moraš pisati bolj čitljivo.«

TOV. EDVARD KARDELJ NA OBISKU V ŽELEZARNI

Dne 21. avgusta je Jesenice in našo Železarno obiskal predsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine FLRJ tov. Edvard Kardelj. Ob tej priložnosti si je ogledal novo zgrajene objekte Železarne in imel tudi govor o najaktualnejših gospodarskih problemih, ki ga v izvelečkih objavljamo.

Uvodoma je tov. Kardelj povdarril važnost novih gospodarskih uredb in ukrepov za nadaljnji razvoj gospodarskega življenja. Dosedanji gospodarski sistem, ki temelji na delavskih svetih, je pokazal solidne rezultate in nam dal izreden ugled v svetu, kar je velikega pomena za razvoj socializma. Kot revolucionarni graditelj našega socializma pa moramo gledati na dosežene uspehe tudi kritično, saj so se poleg očitnih pozitivnih rezultatov pokazale tudi gotove slabosti, ki jih moramo z novimi gospodarskimi in političnimi ukrepi popraviti.

Bistvo novega gospodarskega sistema je nekoliko osnovnih načel:

1. Odstranjanje ostankov birokratizma.

Vse do letos smo morali vztrajati na planiranju zaradi dograditve ključnih objektov še našega petletnega načrta, ki je, sicer z ogromnimi napori in deloma škodljivim enostranskim razvojem gospodarstva, toda vendarle postavil našo industrijsko osnovo.

Z novim sistemom pa se ukinja sistem ključnih objektov in investiranja. Novi ukrepi bodo svobodnejši in ne več od zgoraj predpisani, z gotovimi gospodarskimi merami pa bodo orientirani v določenem pravcu. Ukinitve birokratskih ostankov v sistemu planiranja bo omogočila enak razvoj vsem gospodarskim panogam, istočasno pa se bo posvečalo tudi več pažnje socialnim in stanovanjskim potrebam.

Pravilnost razdeljevanja sredstev za te panoge družbenega življenja bo odvisna od pravilnega

dela ljudskih odborov in delavskih svetov.

Naša izgradnja je zahtevala ogromna sredstva in vzeti smo jih morali tam, kjer jih je bilo največ. V novem sistemu pa se te stvari precej menjajo, saj Zvezna republika ne bo več dajala sredstva republikam, ki bodo obremenjevale direktno vsako podjetje,

obrt ali trgovino z davkom, s katerim se bodo krile potrebe republike, preostanek pa bo ostal tovarnam in OLO. Vsa investicijska politika bo v glavnem slonela na okraju, tovarnah in občinah, zato bo zvezni davek zredueiran v glavnem le na potrebe za administracijo, vojsko in pomoč ostalim rajonom. S tem bodo okraji skupaj

s tovarnami razpolagali s precejšnjimi sredstvi, s katerimi bodo morali pravilno gospodariti.

Tovarna je po novi uredbi samoupravna javna ustanova, ki jo upravlja DS in katere celokupno poslovanje mora biti očitno vsem državljanom in podvrženo kritiki ljudskih odborov in ljudske skupščine, ne pa samo delovnega kolektiva. Po okvirnem planu bo DS upravljal podjetje samostojno kot doslej, materialna odgovornost do družbe pa je v tem, da bo podjetje plačevalo obresti na osnovna sredstva, s čemer se bo odvzelo monopolne dobičke, ki niso rezultat dela, temveč tehnične naprednosti. Višina teh obresti ne bo smela dušiti razvoja podjetja, bolj razvito podjetje pa bo plačevalo višje obresti kot manj razvito.

2. Amortizacijski fond

ne bo več odvzet podjetju, bo pa nad njim kontrola Izvršnega sveta. Sicer pa bo amortizacijski fond nedotakljiv in bo predstavljal skupaj z osnovnimi sredstvi družbeno imovino, ki se ne sme zmanjšati. Tendenca uredb o amortizaciji fondu je preprečevanje negospodarskega razsipavanja osnovnih sredstev.

3. Davek na renčo

ali bolje davek na promet proizvodov bo omejen izključno na določene proizvode in panoge, kjer bo treba odvzeti monopolne profite. To splošno dajatev bo moralo podjetje dati preden bo izplačilo plače. Če podjetje ne bo sposobno dati teh osnovnih dajatev družbi, je nerentabilno in za družbo nekoristno ter ga bo treba tehnično dvigniti ali pa ukiniti.

Plačni fond je garantiran minimalni fond, ki bo pripadal delavcu v vsakem slučaju, če podj. dobro uspeva ali ne, fiksiran pa bo kot povprečna plača za poedine kvalifikacije. Razlika v plačah bo le v višjih, ne pa pri osnovah.

Vse navedene dajatve in garantirani plačni fond mora podjetje izplačati, ostanek pa je dobiček podjetja, ki bo kot celota obremenjen

z zveznim davkom za kritje potreb administracije, vojske in pomoči ostalim rajonom splošnega jugoslovanskega pomena. Republiški davek ne bo velik. Obsegal bo fonde za investicije, kar pa za Slovenijo ne pride toliko v poštev, zato bo v drugih republikah občutnejši. Za ostanek akumulacije oz. dobička bo odločal odnos med OLO in podjetjem. Zveza med okrajem in podjetjem bo tesnejša kot doslej in ker bo v interesu okraja tudi razvoj podjetja bo moral dati soglasnost, da se podjetju prepusti akumulacija, če mu je potrebna racionalizacija in razširjenje preko minimalnega okvirja, podjetje samo pa bo po drugi strani zaščiteno z gotovim procentom od akumulacije, za kritje svojih potreb in obdržanje plač.

4. Naslednje važno vprašanje je sistem investiranja,

ki bo odslej brez posebnega planiranja, razen globalnih sum za uravnavanje družbenih proporcev. Cilj dolgoročnega kredita bo enoten in ne lokalni, tudi ne zvezen, temveč bo pripadal družbi kot celoti. Kandidat za investicijski fond bo moral imeti gotove pogoje. Prvi je, da bo projekt dovršen v celoti in odobren od komisije, ki bo nosila garancijo za posojilo. Če bo investiralo podjetje bo morale imeti garancijo ljudskega odbora, ki bo garantiral ne samo s podpisom, temveč tudi s svojimi dohodki, ki jih že ima. S tem bo dosežena licitacija kredita, ki ga bo dobil res tisti, katerega projekt bo rentabilen. Banka bo kreditirala sistem, ki bo plačal največ obresti v vsej Jugoslaviji. Obrestna mera bo torej regulator za rentabilnost investicij. Od začetka bodo seveda možne gotove zlorabe in nepravilnosti, ki jih bo pa treba odstraniti z gotovimi ukrepi, saj bodo v začetku najemali kredite le bogate in razvite panoge. Tem panogam pa bo obrestna mera ostala, dočim bo splošna obrestna mera s časom padala. Najemniki posojila po vis-

ki obrestni meri bodo plačevali do popolnega plačila kredita, s čemer pa se bo bogatil splošni investicijski fond za pomoč manj razvitim podjetjem. S tem se bodo krajnji faktorji temeljito premislili v kakšne objekte bodo investirali svoja sredstva, s čemer bo veliko manj napak, kot v preteklosti. Ves ta sistem pa je treba gledati tudi skozi politično prizmo. Z novo skupščino bodo ljudski poslanci samo poslanci in nekakšna družbena kontrola v okraju, z najtesnejšo zvezo z republiško skupščino, ki se bo redno, ne pa samo 2 do 3 krat letno sestajala. Na podlagi te tesne zveze bo skupščina določala uredbe v obliki zakonov ali odlokov, prinašala pa bo tudi priporočila in mnenja, ki bodo moralni pritisk na pravilno poslovanje in zakonitost upravljanja DS v podjetjih.

DS tudi ne bodo tako zaprti sami vase kot doslej, saj jih bodo kontrolirali okrajni in republiški sveti proizvajalcev, tako da bodo morali DS svoja stališča zastopati in braniti pred ljudskim odborom in skupščino.

Ob koncu je tov. Kardelj še omenil, da bo skupščina vsako leto prinašala sporazumno z banko konkretni procent za obresti na osnovna sredstva za garantirane plače. Preko teh garantiranih plačnih fondov in s kontrolo cen pa bo Zvezna skupščina s planom zasilgurala življenjski standard. Ustvariti si moramo tudi gospodarske rezerve, kakor smo nekaj minimalnih industrijskih rezerv že, saj so letos ob dobri žetvi, zunanji trgovini in ameriški pomoči vsi izgledi za to. Vse omenjene ekonomske mere pa nam bodo omogočile soliden gospodarski razvoj in napredek ne samo naših proizvajalnih sil, temveč povsod. Tov. Kardelj je ob koncu še izrazil prepričanje, da so že doseženi rezultati garant za nadaljno pot, po kateri bomo sicer šli počasi, toda ne več nazaj. Ob koncu je še odgovoril na nekaj zastavljenih vprašanj.

Upoštevaš vedno predpise higiensko-tehnične zaščite?

Z ZADNJIH ZASEDANJ DELAVSKEGA SVETA

IV. IZREDNO ZASEDANJE DS

Na IV. rednem zasedanju DS Železarne Jesenice se je kot prva točka obravnavala proslava 10. obletnice priključitve Primorske FLRJ na Okroglici in se sprejme nekaj tozadevnih sklepov.

V drugi točki dnevnega reda pod razno je DS najprej obravnaval poročilo šefa centralne priprave dela tov. Pristova o predlogu plana za leto 1954, iz katerega je bilo razvidno, da je postavljen za 7.000 ton višje od letošnjega leta. V poročilu so navedena tudi zvišanja oziroma planiranja po predlogu plana za leto 1953 za posamezne obrate. Poleg drugega je nato DS še obravnaval obračun garaže za I. polletje 1953, ki ga je podal ing. Lah. Iz poročila je razvidno da so v I. polletju kamioni prevozili 50.005 kilometrov, avtobusi 49.990 km in osebni avtomobili 22.396 km. Z ozirom na vse stroške garaže nas stane prevožen km pri tovornih avtomobilih 57.45 din, pri avtobusih 43.38 din in osebnih avtomobilih 30.59 din, tako da nas stane povprečno prevoženi kilometer 46.41 din. Po diskusiji o problemih garaže in avtobusnega prometa ter ostalih zadev so bili na zasedanju sprejeti sledeči

sklepi:

1. Pripravljalnemu odboru za proslavo na Okroglici se nakaže iz fonda za samostojno razpolaganje 2.500.000.— din.
2. Obratovodstva skrbijo in uredijo vse potrebno, da produkcija v dnevih 5. in 6. IX. ne bo prizadeta in da bo borcem omogočena udeležba na proslavi.
3. Sprejme se predlog plana za leto 1954 s tem, da se plan prediskutira na obratnih sestankih, vnese eventualne popravke in šele nato izda kot obveza podjetja.
4. Določi se del finančnih sredstev za vzgojo kadrov z ozirom na pomanjkanje kvalificiranih delavcev v predelovalnih obratih, valjarnah, avtogen-skih rezalcev itd.
5. Delavce, ki so pripomogli, da je Ignis peč stavljena do roka v pogon, se nagradi, za kar se iz fonda vodstva nakaže 500.000.— din.
6. Potrdi se obračun garaže za I. polletje 1953.
7. Delavski svet zadolžuje Upravni odbor, da poveča avtobusni park. Za potrebe delavcev našega kolektiva se odobri prevoz s kamioni, s tem, da plačajo samo gorivo in šoferja, istim pa se nudi ob priliki raznih rodbinskih slavic na razpolago osebni avtomobil podjetja.
8. DS naj uredi z železnico, da oskrbi na jesen-ski postaji zatočišče, kjer bodo delavci čakali na vlak.
9. Skladu Prežihovega Voranca v Mariboru se nakaže 100.000.— za nabavo knjig koroškim Slo-vencem.
10. Dobiček I. polletja se deli skupno z dobičkom II. polletja ob koncu leta ali ob zaključku letne bilance.
11. Za plavž se oskrbijo pihalne šobe pri ko-

vinolivarnah, meh. delavnica pa pokrene vse, da se iste izdelajo doma.

VI. REDNO ZASEDANJE DS ŽELEZARNE JESENICE

Na VI. rednem zasedanju DS Železarne Jesenice dne 12. IX. 1953 se je obravnaval predlog za znižanje cen našim proizvodom. Predsednik DS tov. Kunstelj je prečital predlog, v katerem so navedene današnje cene in cene z znižanjem povprečno v višini 3%. Posameznim proizvodom se cena zniža od 2.— din do 10.— din na kg. Znižanje naj bi stopilo v veljavo s 1. oktobrom letos in predstavlja samo prvo fazo znižanja našim proizvodom, ki bi ji eventualno z začetkom leta 1954 sledila še druga. Znižanje cen naših proizvodov bo vplivalo na znižanje cen številnim proizvodom, zlasti predelovalne industrije in s tem potrošniškim predmetom, kar bo vsekakor pomemben politično-gospodarski prispevek našega kolektiva k dvigu življenjskega standarda. S tem pa bodo tudi druga podjetja moralno prisiljena znižati svoje cene.

Pod točko dnevnega reda razno je DS nato obravnaval še nekaj problemov. Kot prvo je tehnični direktor ing. Rebek podal pregled izvršitve plana po posameznih obratih za mesec avgust. V diskusiji so člani DS obravnavali težave in probleme težke proge in vprašanje pomanjkanja kisika, ki že tri leta predstavlja ozko grlo v Železarni. Nato je tov. Cerar seznanil člane DS z napredovanjem gradnje ledarne in o velikem zanimanju vseh jugoslovanskih in celo inozemskih uvoznih in izvoznih tvrdk za to ledarno, ki bi bila izrednega pomena za preskrbo ledu kvarljivih artiklov, ki se izvažajo ali uvažajo preko Jesenice. Poleg tega bo ledarna tudi omogočila napredek vseh športov na ledu. Ker pa je z blokiranjem investicijskih sredstev LOMO Jesenice ogrožena nadaljna gradnja, se prosi DS, da odobri posojilo v višini 10 milijonov dinarjev. V diskusiji o tem, člani DS uvidijo nujnost in potrebo čimprejše zgraditve ledarne, ki bo splošnega gospodarskega pomena za vse Jesenice, in odobrijo posojilo.

Ob koncu zasedanja predsednik DS tov. Kunstelj poudari nujnost sklicanja študijskih in diskusijskih sestankov članov DS, na katerih bi se predelali osnutki novih gospodarskih uredb. Pozove tudi člane DS, da naj na obratnih DS izčrpno tolmačijo sklepe centralnega DS in obravnavajo predvsem dosego plana obrata, kakor tudi priprave na novi tarifni pravilnik.

Sklepi VI. rednega zasedanja DS

1. Cene našim artiklom se s 1. oktobrom 1953 znižajo za 3%.
2. Ledarni se kot posojilo nakaže 10.000.000.— dinarjev iz fonda za samostojno razpolaganje, kar se ob koncu leta obračuna z LOMO Jesenice.
3. Skliče se sestanek DS z namenom predelave novih gospodarskih uredb.

20 LET OBSTOJA VALJARNE TANKE PLOČEVINE NA JAVORNIKU

Te dni bo preteklo 20 let, odkar se je začelo za javorniško valjarno movo obdobje, ko so se prvič zavrteli valji tanke pločevine.

Pred dograditvijo valjarne je bila zunanost in notranost javorniške tovarne dokaj drugačna, z njo pa se je spremenil ne samo izgled, temveč tudi ljudje, ki so poprijeli za delo v novih obratih. V dvajsetih letih se je izučilo precej kvalificiranih delavcev, ki so kljub težkim delovnim pogojem vztrajali od prvega dne pa vse do danes. Skrb za strokovno izpopolnjevanje je pri našem bistrem delovnem človeku bila več kot pa vsi napor, vročina in plini. Jasno je, da je vse to rodilo tudi prve uspehe in nato nove in nove, tako v sami proizvodnji, kakor tudi v kakovosti izdelkov.

V novih pogojih svobodne domovine je delovni kolektiv tanke pločevine z zavestjo in požrtvovalnostjo poprijel za delo z vsemi močmi in v borbi za izpolnitev petletnih planskih nalog so bili prav javorniški valjavci med prvimi obrati v Železarni, kljub stalnim težavam in resni ogroženosti zaradi pomanjkanja vodne sile in električne energije. Številni delavci na valjni progi in v adjustaži, valjavci, varilci, rezalci in drugi so si priborili naslov uadrnika po petkrat ali celo večkrat. Tudi delovne brigade, ustanovljene v zadnjih letih v valjarni tanke pločevine, so veliko pripomogle k izpolnjevanju vseh planskih nalog.

V zadnjih letih so v valjarni tanke pločevine posvečali vedno večjo skrb in pozornost valjanju raznih kvalitetnih jekel. Poleg navadne in dekapirane pločevine so začeli v vedno večji meri izdelovati tudi dinamno pločevino. Brez dvoma je prehod k valjanju kvalitetnejših proizvodov zahteval od slehernega posameznika v kolektivu vedno več prizadevanja in

strokovnega znanja. Tudi tej zahtevi so bili valjavci tanke pločevine kos in sprejete planske obveznosti so bile čestokrat ne samo izpolnjene, temveč tudi presežene.

Valjavski obrati sploh, med njimi tudi valjarna tanke pločevine, predstavljajo za slehernega v njih zaposlenega delavca številne nevarnosti, kjer preže na njih nesreče, nezgode in celo smrt že ob najmanjši neprevidnosti. Tudi v tem pogledu je prav valjarna tanke pločevine z vsemi sredstvi preprečevala nesreče in danes po dvajsetih letih obstoja lahko s ponosom ugotovi, da razen nekaj težjih obratnih nesreč, ni bilo hujšega, čeprav je zadnja leta v valjarno prihajalo vedno več mladih in neizkušenih delavcev.

Letos se je začelo tudi s pripravami za povečanje in moderniziranje obrata valjarne tanke pločevine, s čimer se bo znatno povečala proizvodnja valjarne pločevine in olajšalo samo delo. Z modernizacijo te valjarne pa bo omogočena tudi izdelava več novih vrst pločevine, kakršnih do sedaj še nismo izdelovali.

Obratni kolektiv valjarne tanke pločevine na Javorniku se v teh dneh pripravlja na proslavo 20. obletnice obstoja in delovanja valjarne. Ob tej priliki se bo tudi oddolžil spominu v NOB padlih valjavcev z odkritjem spominske plošče. 52 tovarišem - delavcem in uslužbencem, ki so nepretrgoma od začetka pa do danes na svojih delovnih mestih v valjarni tanke pločevine, bodo podelili spominske diplome. Pred kratkim pa so jim omogočili tudi skupen izlet na zagrebški velesijem.

Jubilantom in vsemu delovnemu kolektivu valjarne tanke pločevine iskrene čestitke k 20-letnemu obstoju obrata z željo — k novim zmagam naprej!

ŽIČNA VALJARNA JE NA DAN VSTAJE 22. JULIJA LETOS ODKRILA V SVOJEM OBRATU LEPO SPOMINSKO PLOŠČO SVOJIM PADLIM SODELAVCEM V NOV IN ŽRTVAM KONCENTRACIJ. TAPRO. RIŠČ. Ob tej priložnosti so v obratu priredili tudi lepo slovesnost s sodelovanjem godbe na pihala in pevcev DPD »Svobode« Jesenice. Okusna spominska plošča se pridružuje številnim sličnim ploščam v naši železarni, s katerimi je počaščen spomin tistih borcev-železarjev, ki so žrtvovali svoja življenja za našo svobodo in srečno bodočnost.

Foto: Fr. Torkar

TUDI OBRATNI DS ŽIČNE VALJARNE USPEŠNO REŠUJE SVOJE NALOGE

Priznati moramo, da se je z izvolitvijo obratnega DS stanje v žični valjarni v marsičem izboljšalo in da so kljub gotovim težavam in še nerešenim nalogam vendarle doseženi vsaj nekateri uspehi.

Poseben problem je bil v žični valjarni stalna okvara preobteženega motorja, ki je z meseca v mesec grozila, da kolektiv ne bo izpolnil postavljenega družbenega plana. Kljub temu pa je s sodelovanjem obratnega DS, sindikalnega odbora in tehničnega vodstva uspelo reševati vprašanje izpolnitve družbenega plana in pri polletni analizi se je pokazalo, da je kolektiv žične valjarne plan izpolnil za prvih šest mesecev s 107,3, pri tem pa na gorivu in električni energiji prihranil nad 44 milijonov dinarjev.

Tudi v reševanju kadrovske politike v obratu je obratni DS skupno s sindikalno organizacijo krepko posegel in odstranil vse stare in nezdrave metode kadrovske politike še na principih kapitalističnega sistema, ki so se jih v žični valjarni skušali posluževati nekateri posamezniki in zgolj v interesu svojih osebnih ambicij z njimi zapeljali celo nekatere članke ZK v nepotrebno intrigantstvo in vročo kri. Bodoči kvalificirani in visoko kvalificirani kader bo moral obvezno imeti tudi strokovni izpit za svojo kvalifikacijo, kar velja predvsem za valjavce.

Obratni DS je posvečal veliko pozornost higijensko-tehnični zaščiti v obratu in sprejel vrsto tozadevnih sklepov, med katerimi naj omenimo dolžnost mojstrov in prevajalcev, da novodošle delavce pouče o delu in nevarnosti pri njem ter obvezno koriščenje zaščitnih sredstev po vseh članih kolektiva. Nenehno poučevanje kolektiva o tehnični zaščiti in sklep, da vse posledice nesreče, ki se je zgodila po krivdi ponesrečenca samega, bodisi zaradi lahkomi-selnosti, neupoštevanja varnostnih predpisov ali nekoristnega zaščitnih sredstev, nosi moralno in materialno ponesrečenec sam, je obrodilo dobre sadove. Padelec nezgod v obratu je pokazal, da uspehi niso

Na glavni remont in izboljšave žične valjarne se je obratni DS pripravil posebno temeljito. Na izrednem zasedanju so bile proučene vse možnosti izboljšave dela, dviga proizvodnosti in kvalitete na predvojno višino. Sprejet je bil predlog obratnega tehni-ka tov. Grošlja, da se na progi 330 montira takozvani polž, s katerim bo dosežena pocenitev proizvodnje, sproščeno bo nekaj delovne sile in odpravljene številne nezgode. Na to izredno zasedanje je obratni DS žične valjarne povabil tudi zastopnike obratnega DS žičarne, da skupno rešijo vprašanje takozvanih toleranc in kvalitete. Ob DS sta vsa vprašanja sporazumno in ugodno rešila in že so se pokazali prvi povoljni rezultati.

Da DS žične valjarne posveča veliko pozornost čim tesnejšemu stiku in sodelovanju z drugimi obrati, priča tudi povabilo predstavnikov DS martinarne

na eno zadnjih zasedanj. Tudi z martinarno so bila rešena številna vprašanja, ki se tičejo obeh obratov, tako, da dober kontakt z obratom, ki dostavlja žični valjarni material in istočasno z obratom, ki sprejema njene izdelke, že prinaša pozitivne sadove vsem trem obratom. Obratni DS žične valjarne je stalno vabil na svoje seje kot strokovne svetovalce tudi mojstre, predvaljavce in ogrevalce, ki pa so se temu vabilu žal slabo odzivali. Problem zase je tudi omalovaževanje in zlonamerno kritiziranje sklepov obratnega DS žične valjarne, tako da bo moral podvzeti tozadevne ukrepe.

Obratni sestanki žične valjarne, ki jih sklicuje sindikalna organizacija, so redno vsak mesec in na njih poroča obratovodstvo o izvršitvi plana preteklega meseca in o vsej tekoči problematiki, z namenom približanja delavskega upravljanja slehernemu proizvajalcu in članu kolektiva pa se na teh sestankih poroča tudi o delu in sklepih centralnega in obratnega DS. Na žalost pa so ti sestanki v žični valjarni kaj slabo obiskani, kar ni v posebno čast kolektivu žične valjarne. Res je, da se številnim mudi na vlak, res pa je tudi, da se še številnejši najraje izgubijo in zginejo domov in potem namesto, da bi na sestanku odkrito povedali svoje mnenje in težave, ki jih žulijo, raje v raznih gostilnah na prav nič lep način strešajo svojo še manj modro modrost. Seveda pa kaj radi posede na sestanku, če gre za dobiček, ali osebno ambicijo posameznika in še pri tem se po navadi kaj radi poslužujejo zabavljanja in izpadov. Jasno je, da v takem vzdušju ne more biti govora o kaki plodni in pametni diskusiji in da vse to čisto sigurno prav nič ne koristi vsemu kolektivu žične valjarne niti komurkoli od posameznikov. Koliko pa vse to škoduje, pa bodo morda še spoznali, če že niso. Tudi ZK bo morala v obratu pregledati svoje delo, saj člani ZK prav tako najraje molče na sestankih, ali pa se spuščajo v nepotrebne in nekoristne malenkosti in osebnosti. Seveda po zaključenem sestanku pa je naenkrat v garderobi in po kotih dovolj govorenja in materiala za obdelavo, ki se ponavadi kaj rado sprevrže v neodgovorno in nepremišljeno kritiziranje ukrepov upravnega odbora in ljudske oblasti sploh. Vse to seveda ne dela posebne časti kolektivu žične valjarne in čas bi bil, da se vsi člani delovnega kolektiva žične valjarne zavedajo tega, da tako ne more in ne sme naprej, če nečajo, da ne bo ogrožena njihova delavska čast in ponos, da o odgovornosti, ki jo pred slehernega pri izgradnji socializma postavlja naša socialistična skupnost, sploh ne govorimo. Tudi med kolektivo mžične valjarne so številni poštenj revolucionarni delavci, ki bodo znali strniti svoje vrste in pokazati z vzgledom vsem ostalim, kje je prava in edina pot.

Kljub vsem tem in ostalim težkočam pa obratni DS žične valjarne vendar dosega lepe uspehe in je prepričan, da skuša pri svojem delu vedno najti

pravo pot, ki je v korist tako kolektivu žične vavljarne in vsej naši delovni skupnosti, kakor tudi sami izgradnji socializma pri nas. Nadaljne izkušnje in nenehna borba za poglobljanje in širjenje de-

lavska upravljanja za zgraditev novega boljšega socialističnega človeka, pa bo prinašala še nadaljne in nenehne nove uspehe.

Zorko Karel

DELOVNA DISCIPLINA JE PREDPOGOJ DOBREGA POSLOVANJA PODJETJA

Za vsako podjetje, posebno pa še za velike delovne kolektive, kot je to Železarna Jesenice, ki zaposluje preko 6000 delavcev in uslužbencev, je vprašanje delovne discipline izredno važno. V koliko namreč sleherni član kolektiva v polni meri izvršuje svoje delovne dolžnosti, v toliko so tudi večji uspehi in napredek podjetja. Delovna disciplina se namreč v svoji končni fazi odraža v sami proizvodnji, kvaliteti proizvodov in s tem v samem plačilnem skladu podjetja.

Če naše bralce seznanjamo z razvojem in napredkom, pa tudi težavami proizvodnega procesa, ne bo odveč, da rečemo nekaj besed tudi o delovni disciplini.

Kršenja delovne discipline je več vrst: zamujanje dela, predčasno zapuščanje delovnega mesta, samovoljno izostajanje z dela (takozvani plavi), samovoljno zapuščanje dela (zapustitev dela brez predhodne odpovedi) itd. Vsi taki in enaki pojavi so velika ovira za dobro gospodarjenje v podjetju.

Oglejmo si eno teh kršitev delovne discipline in sicer samovoljno zapuščanje dela, brez vsake predhodne odpovedi.

Zanimivo je, da dokler smo imeli prisilno mobilizacijo delovne sile, je bilo kršenje delovne discipline v tem pravcu izredno veliko. Čim so se z uvedbo delavskega samoupravljanja spremenili tudi predpisi o zaposlovanju delavcev v naših podjetjih na prostovoljni bazi, je znatno padlo tudi število delavcev, ki samovoljno brez vsake odpovedi zapuščajo delo.

Naslednja tabela prikazuje pregled teh kršitev delovne discipline od leta 1947 do 1953 (za leto 1953 I. polletje):

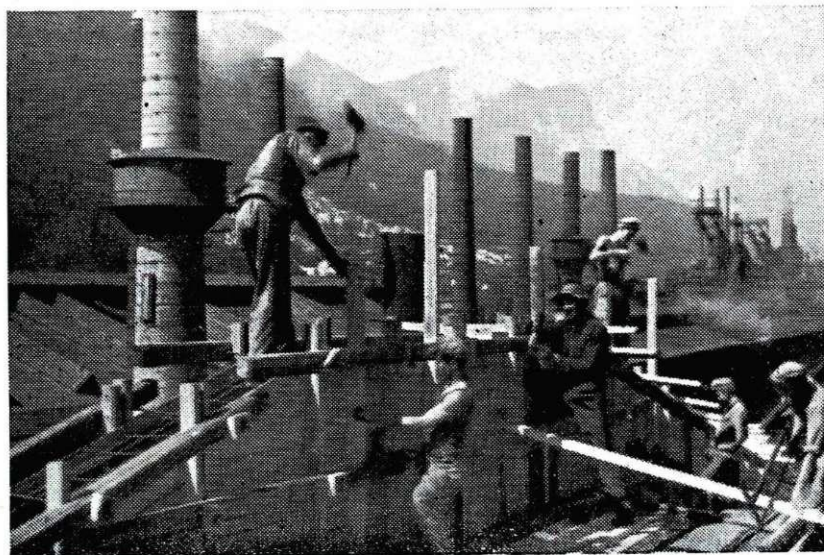
Leto	Število del., ki so brez odpovedi zap. delo skupaj letno	Povpr. mesečno
1947	112	9
1948	428	35
1949	773	64
1950	581	48
1951	502	42
1952	159	13
1953	48	8 (I. polletje)

Največje število samovoljnega zapuščanja dela smo zabeležili leta 1949, potem se to postopoma izboljšuje. Za I. polletje 1953 smo dosegli stanje iz leta 1947. Stanje še vedno ni zadovoljivo, saj še vedno povprečno 8 delavcev mesečno zapusti podjetje, brez da bi zakonito uredili odnosno preklicali svoje delovno razmerje.

Ti pojavi so bili delno opravičljivi v letih, ko nam je za našo proizvodnjo manjkalo delovne sile. Toda danes za tako početje ni opravičila in predstavlja le nepremišljenost in lahkomišelnost posameznih delavcev, ki prav nič ne pomislijo, da delajo s tem predvsem sebi največjo škodo. Imamo zakonske predpise in te je treba da spoštujeta delavec in podjetje.

Ne bilo bi odveč, če bi se taki delavci, ki ne poznajo osnovne discipline, za svojo samovoljnost občutno kaznovali.

Drugič pa kaj več o takozvanih »plavih«.

GRADNJA NOVE KALORIČNE CENTRALE NAŠE ŽELEZARNE KAR LEPO NAPREDUJE. Že je dograjen impezanten dimnik, ki skupaj z dimnikom VI. SM-pecí in kaverjev močna povzdiguje lepo sliko dimniškega gozda naše tovarne. Na sliki vidimo delavce prav na vrhu najvišjega poslopja naše tovarne, kar priča, da ne bo več dolgo, ko bo zelenela tudi na tem mestu smrečica v znak uspešno dovršenega dela.

Foto: Fr. Torkar

Če še ne veš, lahko izveš . . .

V vsaki številki našega »železarja« bo odslej pod gornjim naslovom objavljena razlaga manj znanih besed in tujk iz vseh področij družbenega življenja. Tempo življenja nam narekuje, da za celo vrsto pojmov in pojavov iz političnega, gospodarskega, socialnega in kulturnega delovanja človeštva, še prav posebno pa naše hitro se razvijajoče socialistične družbe, najdemo ustrezne besede ali logično besedno zaporedje, ki naj označuje določen pojem ali pojav. Tako se danes na široko govori o akumulaciji, o standartu, o upravljanju itd., da navedemo samo te besede, ki jih vsakodnevno rabi skoraj sleherni, v časopisju pa teh izrazov iz vseh mogočih področij kar mrgoli od iredentizma v Italiji do neorealizma v filmski umetnosti. Vsakodnevna praksa našega socialističnega razvoja in zlasti spremembe prilaganju našega gospodarstva temu razvoju pa prinašajo še več novih izrazov bodisi domačih besed ali tujk. Številni govorniki, časopisje, radio in vsi, ki kakorkoli govorijo in razpravljajo o nečem, se poslužujejo pri tem cele vrste besed, ki predstavljajo nek določen širši pojem in pojav. Vse prepogosto pa se dogaja, da naši delovni ljudje teh besed ne razumejo, ali vsaj nimajo o pojmu, ki ga besede opredeljujejo točnejše predstave. To nerazumevanje ali nejasnosti pa zmanjšujejo zanimanje posameznika za gotova področja družbene dejavnosti in vzbujajo neopravičen strah pred »učenostjo«. Po drugi strani pa nekateri te in take besede nepravilno in nelogično uporabljajo ali celo izrekajo, kar povzroča nerazumevanje in zmedo, obenem pa tudi priča o številnih stvareh, ki niso na splošno dovolj jasne in razložene. Pri tem naj omenimo še en pojav, ki spremlja to uporabljanje raznih tujk, namreč vdor teh tujk v naš vsakodnevni in živi jezik. Vzemimo samo besedo *plan* in iz nje izpeljani glagol *planirati*. Plan pomeni dobesečno načrt, torej planirati — načrtovati. V našem živem govoru pa glagola načrtovati ne uporabljamo v obliki načrtujem, načrtujemo itd., ampak imam in imamo v načrtu. Obenem je ta glagol nedovršnik, ki dobi dovršno obliko s spremembo predpone ne v za — torej začrtovati. Naš načrtani ali načrtni načrt je nekaj drugega kot začrtani načrt. Načrtani načrt je še nekaj nedokončnega, nekaj kar je samo načrtano, začrtani načrt (planirani plan) pa je že nekaj kar se izvršuje.

In zaradi vseh teh nevšečnosti z besedo načrt se je pri nas že tako udomačila beseda *plan* in planirati, da planirajo in imajo plan že vsi od pionirjev, ki planirajo izlet, preko sindikalista, pi planira kako bo preživel svoj dopust, do babice, ki ima svoj plan koliko nogavic bo napletla za zimo. Izpodrinjena beseda načrt pa ima samo še ta pomen načrta nekega objekta, stavbe ali pa je podrejenega pomena, tako, da lahko tudi slišimo, kako je, recimo,

v planu našega izleta tudi načrt obiska te in te znamenitosti.

Naša družbena revolucija in socialistična graditev je tudi za pojma »učenost« in »znanje« prinesla korenite spremembe. Če je »učenost« izredna sposobnost podinca, bila in je še danes, potem »znanje« ni več samo stvar poedinih izbrancev, kot je bilo nekdaj, temveč je danes stvar vsega delovnega ljudstva in slehernega poedinca socialistične skupnosti. Znanje je in mora biti najmočnejše orožje skupnosti v borbi proti zastonosti, ozkosti, nerazgledanosti, verskim predsodkom in praznoverju. To znanje postaja toliko bolj nujno, čim višje so oblike razvoja delavskega upravljanja in komune in sicer znanje delovnih množic in ne samo izbranih poedincev. Znanje je torej osnova samemu razvoju in porok njegovemu nadaljnjemu razvijanju. Kolikor znaš, toliko veljaš pravi slovenski pregovor.

Zato bomo v tej rubriki skušali za različne besede, pojme in tujke dati razlago v upanju, da bomo s tem ustregli prav vsem. Prvenstveno bomo obravnavali besede iz gospodarskega področja, ki zadevajo tudi naše delavsko upravljanje in nekatere pogostejše tehnične izraze. Obenem pa pričakujemo, da bodo tudi člani našega kolektiva poslali uredništvu »železarja« vprašanja za razlago te ali one manj znane ali nejasne besede, ki jih bomo njim in ostalim z veseljem obrazložili.

Kaj so osnovna sredstva podjetja?

Po sedanjih predpisih so osnovna sredstva vsa ona sredstva, katerih vrednost se ne prenaša na izdelan proizvod v enem samem obdobju proizvodnega procesa, temveč postopoma. To pa niso vsa osnovna sredstva. Praksa prišteva med osnovna sredstva tudi vsa sredstva družbenega standarda, katerih potrošnja traja daljše dobo, kot n. pr. stanovanjske zgradbe, šole itd.

Prva skupina osnovnih sredstev, ki služijo direktno proizvodnemu procesu se krijejo s sredstvi dejavnosti, čeprav ni to kritje popolno. To je razumljivo, ker so različna stališča za razlaganje tega pojma. Če pa ga gledamo kot pojem »osnovno sredstvo«, takrat gledamo samo način prenašanja vrednosti osnovnih sredstev na proizvod, pri čemer spet ločimo obratna sredstva, kjer se vrednost prenaša na proizvod postopoma. Po vsem tem, torej sredstvo za dejavnost — n. pr. orodje — predstavlja osnovno sredstvo, če se njegova vrednost postopoma prenaša na proizvod, če se pa orodje iztroši pri enem samem obdobju proizvodnega procesa, pa ni več osnovno, temveč obratno sredstvo.

Kaj so obratna sredstva podjetja?

Obratna sredstva socialističnega podjetja, so vsa ona sredstva, ki odgovarjajo krožečemu kapitalu v kapitalistično urejenem podjetju. Z drugo besedo so obratna sredstva material, ki služi proizvodnemu procesu kot predmet dejavnosti in plačilni sklad iz katerega se izplačujejo zasluži delavcem. V kapitalistični ureditvi pa je to vse predmet dejavnosti, material in delovna sila, ker v tej ureditvi tudi delovna sila velja za kapitalistično blago posebne vrste.

Z ozirom na vse to, se obratna sredstva vedno izkazujejo v denarni vrednosti (vrednost materiala in višina zaslužkov). Pogosto pa se zato nepravilno smatrajo obratna sredstva za „znesek v denarju, s katerim se nabavlja material oziroma plačujejo zasluži“. Za obratna sredstva ni važna oblika v kateri se trenutno nahajajo v nekem časovnem razdobju, saj so lahko v denarni obliki, kot sredstva za nabavo materiala ali izplačilo zaslužkov, ne glede na to če se nabava ali izplačilo ni izvršilo. Lahko so obratna sredstva tudi v obliki blaga — materiala, ki je bil nabavljen, pa še ni porabljen v proizvodnji, ali pa je proizvod dovršen, ni pa še prodan. In nazadnje so obratna sredstva lahko tudi v proizvodni obliki, če se je proizvodni proces že pričel ali pa še ni dovršen (material, ki se ga še obdeluje).

Opredelitev materialnega dela obratnih sredstev s predmeti dejavnosti ni dovolj razmejena za našo prakso. Poleg tega se pri tem še upošteva intenziteta prenašanja vrednosti na proizvod, tako, da če se sredstvo potroši v enem samem obdobju proizvodnje, ga smatramo za obratno sredstvo. Če govorimo pa o sredstvih dejavnosti (orodje itd.) se ne sprašujemo ali je to sredstvo ali predmet dejavnosti, temveč mu odredimo njegov limit¹⁾ (n. pr. iznad ali izpod 10.000 din po kontnem planu, kar pa ne velja za inventar) tako, da so vsa sredstva, ki so izpod odrejenega limita — obratna sredstva, iznad odrejenega limita pa so — osnovna sredstva.

Kaj je proizvodnost dela?

Beseda proizvodnost se zelo pogosto uporablja, toda žal se premalo precizira (natačno doleča). Če je izražena v najširšem smislu predstavlja proizvodni oziroma delovni efekt (učinek) merjen z neko določeno enoto, enega delavca ali delovnega dne itd. Vendar že pojma proizvodni in delovni nista enaka. Proizvodni učinek razčlenjuje samo one proizvedene enote, ki predstavljajo sam proizvod (njegovo uporabno vrednost). Delovni učinek pa razčlenjuje prav vse proizvedene enote (z uporabno in neuporabno vrednostjo), v kolikor niso izgubile vrednosti po krivdi proizvajalca (pokvarjeni proizvodi ne pokrivdi proizvajalca, temveč zaradi slabega blaga).

Ker se produktivnost v glavnem meri iz stališča proizvodnega učinka posameznega delavca, jo tudi navadno pojmujejo kot „količino proizvoda na delavca v neki enoti časa.“ To je le oblika za statistično uporabo, ki pa za praktično ekonomijo ne odgovarja niti po svoji obliki, še manj pa po vsebini. Praktična ekonomija odreja v proizvodnem efektu tudi vse

druge činitelje, a ne samo proizvajalce (delavce) in sicer: investicije, kvaliteto surovin, tuje usluge, organizacija itd. Kot merilno enoto se delavca jemlje v glavnem zato, ker je on nosilec proizvodnje in predstavlja edino naravno kategorijo (naravno osnovo), ki se lahko primerja s proizvedeno količino. Investicije se n. pr. dajo izraziti v vrednosti, kjer je vrednost kot cena spet spremenljiv činitelj. Tudi kvaliteta materiala se lahko izrazi le v cenah, organizacijske posege pa statistično sploh ne moremo izraziti.

Poleg pojmovanja proizvodnosti, kot odnosa med količino proizvedenega proizvoda in zaposlenega delavca, imamo še druga pojmovanja proizvodnosti:

Odnos med vrednostjo proizvoda in zaposlenim delavcem v proizvodnji.

Odnos med družbeno potrebnim časom (norma) za posamezno operacijo in efektivno porabljenim časom za to operacijo. Pri uporabi tega načina prikazovanja proizvodnosti pa se ne prikazuje proizvodnost podjetja, niti proizvodnost dela, temveč izključno le proizvodnost opazovanega delavca.

Kaj je ekonomičnost?

Ekonomičnost je eden osnovnih gospodarskih principov poslovanja podjetja ali poedinca. Skoraj vsak še tako preprost človek ima vsaj približno predstavo kaj pomeni ugotovitev, da to in to podjetje dela ekonomično, in ve, da se s tem ugotavlja nekaj gospodarstveno pozitivnega (dobrega), čeprav nima čiste predstave o samem pojmu. Ponavadi se „ekonomično“ izenačuje s „štedljivo“.

Sleherni proces proizvodnje se odvija v okvirju odrejene gospodarstvene zahteve (ekonomskega principa) in sicer: ekonomičnost zahteva, da se određena vrednost proizvede s čim manjšo uporabo oziroma čim manjšim trošenjem dela in potrebnih sredstev. Čim povolnejši je odnos med proizvedeno vrednostjo in stroški ($V - T =$ vrednost večja od stroškov), toliko večja je ekonomičnost poslovanja ali obratno.

Pojem ekonomičnosti se zelo pogosto meša in zamenjava s pojmom rentabilnosti, čeprav sta v osnovi ta dva pojma popolnoma različna in ločena ekonomska principa. Ekonomičnost je kar najpovolnejši odnos med dobljeno vrednostjo in stroški za proizvajanje te vrednosti, medtem ko je rentabilnost kar najpovolnejši odnos med ustvarjenim dohodkom in denarno vrednostjo sredstev (osnovnih in obratnih) uporabljenih za ustvaritev dohodka.

Kakšen je odnos med ekonomičnostjo in proizvodnostjo?

Ekonomičnost izraža odnos med vrednostjo dobljeno s proizvodnjo in stroški nastalimi s to proizvodnjo. Prva postavka — vrednost izraža družbeno potrebno potrošnjo, druga postavka — stroški pa izražajo konkretno potrošnjo elementa. Tako je ekonomičnost izražena z vsemi postavkami proizvodnje — delom, sredstvi za dejavnost in predmeti dejavnosti.

Za razliko od ekonomičnosti, pa proizvodnost izraža odnos med enim elementom proizvodnosti in

količino proizvedenega proizvoda (torej ne vrednosti proizvoda ustvarjenega z delom).

Pri obeh odnosih se stremi za ustvaritvijo kar največje vrednosti oziroma količine proizvodov, s kar najmanjšimi stroški in delom. Iz tega sledi, da ukrepi podvzeti za dvig ekonomičnosti ne morejo imeti za posledico znižanja proizvodnosti in obratno. Izjeme pa niso izključene in se jih oglejmo na nekaj primerih:

1. Podjetje lahko poveča svojo proizvodnost z večjo potrošnjo materiala, kar pa zmanjšuje ekonomičnost.

2. Delavci povečajo proizvodnost z večjim izmečkom, kot je dovoljeno, kar ima spet za posledico zmanjšanje ekonomičnosti.

3. Z nabavo modernih strojev se proizvodnost poveča, če so pa ti stroji samo delno izkoriščeni, se ekonomičnost zmanjša.

4. Delavci delajo v normi in povečajo proizvodnost (z merjenjem števila delavcev na količino utrošenega dela), pri tem pa lahko ostane ekonomičnost ista.

Zaradi sličnih možnosti odstopanja med proizvodnostjo in ekonomičnostjo je treba pri povečanju proizvodnosti vedno analizirati, kakšne vpliv ima to povečanje na ekonomičnost in obratno.

Ali obstoji razlika med upravljanjem in razpolaganjem z narodno imovino?

Ta gospodarstveno pravni problem ima poseben značaj v socialističnem gospodarstvu. Čeprav ni nekega obče osvojenega gledanja na ta problem, je pravilna rešitev odvisna od pravnega razumevanja pojma „upravljanje“ in pojma „razpolaganje“. Upravljanje je koriščenje imovine (sredstev) brez pravice na izmenjavo namena, ki ga je družba tej imovini dala, ali, ki izhaja že sam prirodno iz te imovine. Razpolaganje pa je koriščenje imovine s pravico odrejanja in spreminjanja namena imovine z aktom razpolaganja s pozitivnim pravnim predpisom na osnovi prava razpolaganja.

Oglejmo si primer. Naši Železarni je dana v upravljanje visoka peč, kot del obče narodne imovine. Pravo upravljanja se izvaja s pravico koriščenja peči za proizvodnjo grodlja. Železarna bi prekršila pravo upravljanja, če bi v visoki peči začela proizvajati drug proizvod, ali če bi peč prodala in z denarnimi sredstvi nabavila druga postrojenja itd. Po drugi strani pa Železarna dobiva del akumulacije s svobodnim razpolaganjem, ki pa je samo delno, ker zakon usmerja potrošnjo teh sredstev, saj jih Železarna lahko uporabi le za nagrajevanje delavcev, racionalizacijo, dvig standarda celotnega kolektiva itd. Vidimo torej, da je razpolaganje samo delno usmerjeno z zakoni, ki predstavljajo gotove omejitve prava razpolaganja, a so verjetno samo prehodnega značaja z namenom preprečevanja zlorabe prava razpolaganja, ki bi se lahko pojavila pri kolektivu z nedovoljno zavestjo odgovornosti do družbe.

DELO, KI BI MU BILO TREBA POSVEČATI VEČ PAŽNJE

Kolektiv Železarne na Jesenicah je eden večjih industrijskih centrov v naši državi, ki pri upravljanju podjetja pod vodstvom DS žanje zelo lepe uspehe. Uspehi bi bili pa lahko v nekem pogledu še boljši in storilnost dela večja, če bi se namreč posvečalo več pozornosti napeljavam šibkega toka. So ljudje, ki o tem sploh nečejo slišati in celo podcenjujejo ljudi, ki so zaposleni pri teh napravah. Po njihovem mišljenju bi bilo treba srednje tehnične šole zapreti, zlasti elektroodsek, ker pravijo da absolventi, ko pridejo iz šole, ničesar ne znajo. Res je, da jim manjka prakse, prav zato pa se jim mora nuditi vsa pomoč, saj se naša država nahaja v dobi graditve socializma in bodočnost sloni na mladini.

Čisto napačno je mišljenje ljudi, ki pravijo, da je v telefonski centrali našega kolektiva dovolj samo dvoje ljudi. Seveda se tukaj verjetno misli na celo omrežje šibkega toka. Res je, telefonska centrala je nova in ima okoli 400 priključkov, ki jih je še zdaleč premalo, poleg tega pa se Železarna širi in bodo potrebni še novi priključki. Predlagal bi, da se uvedejo redni pregledi vsaj enkrat mesečno, da se pregleda vsak telefon, da se očisti, po potrebi zamenjajo dovodne vrvice, mikrofoni in če potrebno podmažejo številčne plošče. Zdaj pa se pusti vso stvar tako dolgo, dokler gre, ko pa je enkrat pokvarjeno, pa vse stoji in ljudje letajo iz ene pisarne v drugo na telefon. Od dobrega telefonskega prometa pa zavisi doberšen del pravilne proizvodnje in poslovanje našega podjetja.

V šibki tok spadajo tudi 60 voltne ure, od katerih marsikatera stoji. Če vprašam ljudi, ki so za to odgovorni, zakaj ure stojijo, pravijo: pomanjkanje delovne sile, na drugi strani pa tehnično osebje dela kot nekvalificirani delavci v čisto zanje tujih obratih.

Najbolj me je začudilo, ko sem vstopil v kolektiv Železarne Jesenice, da nikjer v celi tovarni ne najdeš nobenega zvočnika, čeprav ima Železarna 300 W razglasno postajo in precej zvočnikov. V vseh večjih tovarnah in kolektivih po naši državi imajo svoje ozvočenje, v industrijsko razvitih državah pa so to že zdavnaj uvedli. Le malo je ljudi, ki jim ne prija glasba, na večino pa bodrilno deluje. Angleški strokovnjaki so s poskusi v tovarnah ugotovili, da se je storilnost dela precej povečala, ko so zjutraj pred delom do 6. ure, v odmoru in po končanem delu, ko se ljudje umivajo in odpravljajo domov, predvajali glasbo. Prvo kar so dosegli s tem je povečana storilnost dela, drugič pa je to najboljša razglasna in propagandno sredstvo. Zakaj torej pri nas razglasni studijo še ne dela? Mogoče ni ljudi, da bi to uvedli in naredili? Zato mislim, da je čisto napačno mišljenje ljudi, ki pravijo, da sta v telefonski centrali dovolj samo dva človeka.

Dipl. teh. Hlebanja Jože

O TISKU V PODJETJIH

(Nadaljevanje in konec.)

III.

Tudi pri nas imajo nekatera večja podjetja svoj list (»Železar« - Jesenice, »Metalurg« Zenica, »Beljski brigadir« Knežovo, »Jugopetrol« Beograd, »Tekstilac« Bačka Palanka, »Trudbenik« Borovo, »Borski kolektivi« Bor, »Krušk« Valjevo, »Omladinska fabrika« Železniki itd.). Vendarle je njihovo število relativno majhno, ker se še vse premalo upošteva pomembnost tovarniškega tiska.

Listi podjetij pri nas običajno izhajajo enkrat ali dvakrat mesečno, so manjšega obsega in se razpečavajo proti plačilu. (Vendar ne povsod, zlasti tjer so izključno listi podjetij — op.ur.) Nekateri imajo formo dnevnega krajevnega lista (n.pr. »Borski kolektiv«, »Omladinska fabrika«), drugi pa so predvsem glasila podjetij (n.pr. »Metalurg«, »Jugopetrol« in naš »Železar« — op.ur.). Sodelavci listov so predvsem samo člani delovnih kolektivov, v pretežni večini strokovnjaki (inženirji in drug.).

Vsebina listov je dosti raznovrstna in zanimiva. Prinaša delo delavskih svetov in upravnih odborov (njihova zasedanja in seje, sklepe in njih izvrševanje, rezultate volitev), razne praktična navodila za delo v obratih in posameznih delovnih mestih (način izvršitve inventure, čuvanje materiala, tehnika manipulacije z materialom in slično), in predloge za izboljšanje organizacije dela in poslovanja podjetja. Mnogo prostora se posveča tudi rezultatom poslovanja podjetja (izvršitev planov), raznim problemom in težavam, kritiki in prikazovanju nepravilnosti pri delu. Večkrat se obravnavajo tudi ekonomska vprašanja, važna za delo podjetja, kot so: dogodek in brutto-proizvod, tarifni pravilnik in plačilni fond, proizvodni načrt podjetja itd. Včasih se objavljajo tudi poljudno znanstveni članki iz raznih področij. Redno se objavlja delo sindikalne organizacije, nekateri listi pa prinašajo tudi kratke vesti o važnih dogodkih pri nas in v svetu. Toda samo manjše število listov ima tudi razvedrilne rubrike, kot so rubrike za humor, zanimivosti, fizikulturo itd.

Iz tega kratkega pregleda je razvidno, da so nekatera podjetja spoznala potrebo in koristnost tovarniškega tiska, da pa še niso jasno odredila vsebino in našla najboljšo formo za svoje interne publikacije. To so pač začetne slabosti, ki izvirajo iz pomanjkanja izkušenj, se pa dajo z lahkoto premostiti. Pri tem lahko marsikaj koristijo izkušnje, ki jih imajo pri organizaciji tovarniškega tiska druge države.

IV.

Kot je že v začetku omenjeno, je v državah s kapitalističnim družbenim redom tovarniški tisk predvsem namenjen ustvarjanju »vzdušja sodelovanja« v podjetju. Od tega ima kapitalist dvojno korist. Kot lastnik sredstev za proizvodnjo in s tem dobitnik vsega dobička je posebno zainteresiran na »sodelovanju med vsemi činitelji v procesu proizvodnje«, saj to sodelovanje, prevedeno v jezik kapitalista, pomeni povečanje produktivnosti dela, kar pomeni tudi povečanje dobička samega kapitalista. Kapitalist pa je tudi kot pripadnik svojega družbenega razreda zainteresiran na »vzdušju sodelovanja v svojem podjetju«, saj se z njim zmanjšuje interes delavcev za organiziranje v delavskih organizacijah, ki predstavljajo močno orožje v rokah delavcev v borbi za odstranitev kapitalističnega izkoriščanja. Poleg tega pa je tudi dvig strokovno-profesionalnega, ekonomskega in kulturnega nivoja delavcev, kar je druga osnovna naloga tovarniškega tiska v kapitalističnih državah, spet v interesu kapitalista. Upoštevajoč princip znanstvene organizacije dela, da je delavec toliko produktivnejši, kolikor večja je njegova ekonomska izobrazba in splošno kulturno obzorje, kapitalist odreja neznaten del viška vrednosti za tovarniški tisk, ki ga brezplačno razpečava med delavce, ne iz neke sentimentalnosti do njih, temveč z enim samim namenom, povečati svoj celokupen profit.

Ker so končni cilji tovarniškega tiska v državi s socialističnim redom kakršna je naša, popolnoma nasprotni ciljem v kapitalistični državi (krepitev delavskega samoupravljanja v

pogojih družbene lastnine proizvodnih sredstev pri nas, povečanje kapitalistične eksploatacije drugod) se tudi neposredne naloge tovarniškega tiska pri nas ne morejo v celoti pokriti z nalogami, ki jih ima ta tisk v kapitalističnih državah. Predvsem je v naših podjetjih sodelovanje zagotovljeno s samim faktom, da so proizvodna sredstva družbena lastnina, s katero v imenu družbene skupnosti upravljajo sami neposredni proizvajalci. V pogojih delavskega samoupravljanja torej ne obstoje nasprotja med neposrednimi proizvajalci in lastniki proizvodnih sredstev, t.j. med delavci in »upravo«, ker delavci sami upravljajo podjetje. Pravtako sam novi sistem zaslužka stimulira vse člane kolektiva k najtesnejšem sodelovanju, ker čim večje je to sodelovanje, toliko večji je ekonomski uspeh podjetja in s tem tudi zaslužek slehernega člana kolektiva. V naših pogojih pa tovarniški tisk lahko ima koristen vpliv na medsebojno zblíževanje članov delovnega kolektiva in njihovo »povezanost« s podjetjem, kar tudi pri nas lahko predstavlja v gotovi meri doprinos k krepitvi sodelovanja v podjetju.

Kar se tiče ostalih nalog tovarniškega tiska v razvitih industrijskih državah, mislimo, da večino od njih, z gotovimi popravki in prilagoditvami našim pogojem in ciljem, lahko osvojimo tudi za tovarniški tisk naših podjetij.

V glavnem bi to bile sledeče naloge:

- a) dviganje ekonomske, tehnične in splošne izobrazbe in splošne kulture delavcev;
- b) profesionalno (strokovno) usposabljanje delavcev;
- c) upoznavanje delavcev in nameščencev z zgodovino, pomenom, funkcijami in svojstvi podjetja ter delom posrednih oddelkov in delovnih mest;
- d) borba proti poškodbam in nesrečam pri delu;
- e) ustvarjanje atmosfere koristnosti in prijetnosti profesionalnega življenja, ustvarjanje dobrega razpoloženja in razvijanja tovarištva;
- f) informiranje in razvedrilo.

Poleg vseh teh pa ima tovarniški tisk v naših podjetjih še druge naloge.

Predvsem je treba, da naš tovarniški tisk obravnava vsa vprašanja delavskega upravljanja in prikazuje delo delavskega sveta in upravnega odbora (zasedanja, diskusijo, sklepe in njih izvršitev). Dalje je koristno, da tovarniški tisk prinaša pregled poslovanja podjetja (izvršitev planov bruto produkta, dohodkov, plačnega fonda, akumulacije itd.), podčrtavajoč pri tem uspehe in pokazujoč na nepravilnosti pri delu. Jasno je, da v tem slučaju ni potrebno izdajati še posebne periodične bilene za člane delavskega sveta.

Interni listi naših podjetij morajo imeti za cilj tudi dviganje idejno-politične izobrazbe članov delovnega kolektiva. Dviganje socialistične zavesti vseh udeležencev v proizvodnji je važen faktor v socialističnih gospodarskih organizacijah.

Nadalje je treba, da tovarniški tisk obravnava vprašanja življenjskih pogojev delavcev (stanovanjski problemi, zdravstvene in higienske prilike, vsakodnevne skrbi v družini itd.).

Če je večji del prebivalcev zaposlen v podjetju (veliko podjetje v manjšem kraju) je koristno, da list piše tudi o problemih in prilikah tega kraja.

Interni listi podjetja morajo biti pisani v lahkem in razumljivem stilu, da so dostopni tudi članom kolektiva z nižjo izobrazbo. Vsebina naj bo raznovrstna, ker se tako obdrži stalni interes za list. K temu lahko znatno doprinesejo vedrejšje rubrike (šport, humor, zanimivosti itd.). Zaželeno je, da list pogosteje (n. pr. dvakrat mesečno) izhaja, da je manjšega obsega in da je v njem dosti slik, risb, grafikonov in sličnega, ker tudi za liste naših podjetij v veliki meri velja pravilo, da slika boljše govori kot besede. Kjer so pogoji, je najbolje list tiskati, lahko pa se posluži tudi drugih sred-

stev za razmnoževanje, kajti boljše je imeti tehnično slabše opremljen list, kot pa ga sploh ne imeti. List naj brezplačno razdeljuje, stroške z njegovim izdajanjem pa ni treba imeti za nerentabilne in odvisne. Kajti, če kapitalistična podjetja dajejo tovarniške liste delavcem brezplačno, potem se z ničemer ne da opravičiti praksa v nekaterih naših podjetjih, kjer se tovarniški list delavcem prodaja. Podjetja imajo svoje fondе in sredstva, iz katerih lahko brez škode krijejo vse stroške v zvezi z izdajanjem lista, ki lahko znatno doprinaša k povečanju produktivnosti dela in napredovanju delavskega upravljanja, kar predstavlja tudi povečanje skupnih sredstev, ki ostanejo podjetju.

Razumljivo je, da se ne more zahtevati od vsakega podjetja, da izdaja svoj list. Svoj list imajo za sedaj lahko samo večja podjetja. Obstoje pa možnosti, da več manjših podjetij iste gospodarske panoge izdaja skupni list. S tem se tudi zmanjšajo stroški tiskanja in zagotovi boljše urejevanje. Tak list ima tudi to prednost, da omogoča stalno medsebojno izmenjavo koristnih izkušenj. Edini nedostatek bi pri tem bil, da bi tak list obravnaval tudi vprašanja, ki interesirajo bralce samo enega podjetja, kar pa bi se dalo oblažiti s posebno rubriko za »čisto lokalne informacije«. So pa primeri, ko se tudi mora izdajati list za vsa podjetja iste panoge, toda to ni več interna publikacija podjetja, čeprav ima tudi tak list lahko svoje koristi. To je primer zlasti v raztresenih, razširjenih gospodarskih organizacijah (železnice, pošte in podobno) in v panogah, kjer prevladujejo drobna podjetja.

Tovarniški list lahko doseže svoj namen samo če ima dobro organizirano uredništvo. V uredniškem odboru naj bi bili predstavniki vseh delovnih sektorjev (proizvodnje, ko-

merciale, gospodarsko računsko služba itd.), delavskih organov upravljanja in sindikalne organizacije. Dopisniki in sodelavci lista naj bodo prvenstveno člani samega kolektiva podjetja, le v izrednih slučajih tudi zunanji. Pri urejevanju lista lahko mnogo koristijo izkustva drugih podjetij. Zato je velike koristi praksa izmenjave listov med podjetji v državi, pa tudi eventualna izmenjava s kakšnim inozemskim podjetjem iste panoge.

Ob koncu je treba tudi nakazati na potrebo sistematičnega proučevanja te vrste tiska v naši državi, s čimer bi se dosegla večja kvaliteta in dosegla razširjenost tega tiska na več podjetij. Važno vlogo pri tem bi lahko imel Biro za organizacijo uprave in gospodarstva, ki ima nalogo, da dela na napredovanju organizacije upravljanja in poslovanja v podjetjih. Ta Biro bi s stalnim spremljanjem in proučevanjem vseh tovarniških listov v državi lahko prenašal izkušnje na vsa podjetja in zbiral tudi vse podatke. Lahko bi tudi organiziral proučevanje in zamenjavo z nekaterimi tujimi tovarniškimi listi in preskrbel tozadevno literaturo. Biro bi bil lahko tudi organizator periodičnih sestankov glavnih urednikov in konsultacij z dopisniki-amaterji, po potrebi bi posameznim listom lahko preskrboval članke, ki bi bila samim podjetjem nedostopna, dal na razpolago potrebno dokumentacijo, s katero ne razpolagajo podjetja, organiziral medsebojne obiske članov uredništev raznih podjetij s ciljem izmenjave izkušenj, lahko bi pomagal podjetjem pri razširjanju lista in tudi z vsemi drugimi primernimi sredstvi skrbel za napredek tovarniškega tiska pri nas. Vse to tem preje, kajti Biro je nekaj teh nalog v zvezi s tovarniškim tiskom že sprejel v svoj delovni program.

Delovna disciplina, strokovna usposobljenost in zavest dolžnosti, ki jih imamo do socialistične skupnosti naj bodo tudi Tebi sredstva za dvig proizvodnosti!

Na Jesenicah odigravajo avtobusi Železarne vedno važnejšo prometno vlogo

Železarna Jesenice razpolaga poleg kamionov in osebnih avtomobilov tudi s tremi avtobusi. Dva avtobusa domače znamke »TAM« vozita na rednih progah po 3 km dolgih Jesenicah in znatno pripomoreta k hitrejšemu osebnemu prometu, predvsem pa k hitremu in udobnemu prihodu in odhodu delavcev na delo in obratno. Tretji avtobus znamke »Mercedes« pa je v glavnem predviden za posebne izlete in omogoča jeseniškim železarjem in drugim prebivalcem organiziranje izletov in eskurzij. Letno prevozijo avtobusi na tisoče kilometrov in blizu 300.000 potnikov. Kako nujen je avtobusni promet na Jesenicah se vidi iz porasta prometa v letošnjem letu v primeri s prometom v lanskem letu. V I. polletju lanskega leta so prevozili avtobusi jeseniške železarne 56.746 potnikov, v letošnjem prvem polletju pa že 117.583 potnikov, ali za nad 300% več. Poleg rednih voženj na področju mesta Jesenic, je bilo organiziranih v letošnjem prvem polletju 94 izletov, eskurzij in podobnih potovanj, ki se jih je udeležilo 3053 potnikov. S temi vožnjami je bilo omogočeno organiziranje raznih eskurzij in izletov članom delovnega kolektiva Železarne Jesenice, raz-

nim ustanovam in organizacijam, kakor gimnaziji, jeseniški in javorniški osnovni šoli, raznim odsekom telovadnih, športnih in kulturnih društev itd. S tem je bil Jeseničanom tudi omogočen obisk gledaliških predstav in koncertov v Ljubljani, za kar so bili preje zaradi neugodne zveze z vlaki prikrajšani. Mnogi so si ogledali v Ljubljani razne druge kulturne prireditve, razstave in podobno, drugim pa je bilo z organiziranjem izletov in eskurzij omogočeno videti številna podjetja širom domovine in razne kraje, ki bi jih sicer ne videli, da ne omenimo še vseh gostovanj jeseniških kulturnih in telovadnih skupin v okoliških krajih železarskih Jesenic.

Z vsem tem je Železarna Jesenice mnogo prispevala h kulturnemu dvigu prebivalstva mesta Jesenic. Pri vsem tem pa gre Železarni še posebno priznanje, saj da vozila na razpolago proti kritju le efektivnih stroškov, da ne omenimo celo brezplačnih voženj. Upravni odbor, Delavski svet in uprava Železarne Jesenice predvidevajo nabavo še nekaj avtobusov, da bo jeseniškemu delavcu še bolj ustrezno, kar je vsekakor za pozdraviti. U. P.

Miha Klinar:

Pantomima

Če bil kipar bi, bi izklesal lik
vrtalca s svedrom, a sem le poet,
začaran v ritem gibov in besed,
v igrivost zvokov in gibljivost slik.

Kako vrtalca naj izkleše rima?
Tresljaje mišic, gibe krepkih rok?
Kipar ustvarja kakor davni bog,
kar njemu kip, je meni pantomima.

Vse delo: igra in naivni ples,
ko da ves znoj se v bisere spreminja
iz mišičasto izklesanih teles.

O, saj nekoč, ko bo ko biser svet,
naš čas bo že z minulostjo odet,
a ves naš znoj človeštvu bo svetinja.

(Iz neobjavljene zbirke
»ŽELEZO V PLAMENU«)

DOM V CRIKVENICI - NAŠ PONOS IN ZADOVOLJSTVO

Čeprav je sezona za letovanje takorekoč pri kraju, je vendarle prav, da napišemo nekaj besed o našem domu v Crikvenici, ki ga vsako leto obišče na stotine naših sodelavcev in njihovih družin, kjer preživijo svoj letni oddih, nihče od njih pa ničesar ne napiše o svojih vtisih in občutjih, ki jih je doživel v našem domu ob morju. Tudi jaz sem letos v prvih dneh sezone prvič imel priložnost preživeti letni dopust v domu v Crikvenici in moram reči, da je bilo to zame eno najlepših doživetij. Že vožnja s parnikom je zanimiva, ko iz nje opazuješ lepo morško obalo in radoveden vprašuješ, kdaj boš lahko zagledal stavbo doma. Ko sem iz pristanišča došel do doma se mi je že na prvi pogled dopadel kraj in dom sam, saj je na tako lepem mestu, da so železarji z njim lepo sami za se in se jim ni treba nobene gneče in prenatrpanosti. Kljub temu, da smo imeli v začetku sezone bolj deževno vreme, smo vendarle imeli kar dovolj sonca, nenadne plohe pa smo izkoristili za prijeten počitek v svojih lepo in čisto opremljenih sobah. Tudi hrana je dobra in zadostna tako, da je vsak šel od mize zadovoljen in veselega obraza. Uslužbenci doma z upraviteljem tov. Katračnikom na čelu so vljudni in prijazni z vsemi gosti. Lahko rečem, da je vsak, ki je preživel svoj dopust v Crikvenici, lepo izkoristil svoje proste dni, se odpočil, nasončil in nakopal ter tudi nabral novih moči in zdravja. Saj naš dom v Crikvenici ni samo dom oddiha, temveč bi lahko rekli tudi zdraviliški

dom, kjer se marsikdo lahko na vročem južnem soncu znebi revmatizma in sličnih nevšečnosti.

Po vsem tem so lahko Jeseniški železarji ponosni na svoj dom, kjer lahko v resnici prežive svoj dopust kakor doma. Za vse to moramo dati priznanje in izreči zahvalo vsem tistim, ki so pri vodstvu železarne in Sindikalni organizaciji podjetja osnovali to zamisel in še zdaj skrbe za njeno polno uresničitve. Kako velika je ta skrb, lahko povedo sama dejstva, saj so vsem gostom omogočene razne igre, šah,

keglanje in tudi plesa ne manjka. Letos pa je kopališče doma dobilo tudi lep pontonski čoln, novo drčo za v vodo in skakalno desko.. Vsa skrb za delovnega človeka pa se poleg vseh teh udobnosti izraža tudi v velikem popustu z nizkimi cenami tako, da je slehernemu delovnemu človeku omogočeno lepo in nepozabno bivanje v našem domu v Crikvenici.

Horvat Valentin
transport.

REZULTATI NAŠE PROIZVODNJE

za mesec julij 1953

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA ZA JULIJ 1953. Skupna proizvodnja

Obrat:	Indeks izvršitve v %	
	Družbeni plan količina	Definitivni plan količina
Plavža	102.2	96.0
Martinarna	98.5	100.7
Elektro peč	90.6	84.8
Skupaj	99.9	98.4
Težka proga	98.3	98.3
Lahke proge	78.4	98.1
Žična valjarna	160.0	92.4
Valjarna 2400	79.0	102.1
Valjarna 2200	102.1	100.9
Valjarna 1300	103.0	107.0
Jeklovlek	100.2	104.1
Skupaj	97.1	98.0
Hladno valjarna	76.8	99.0
Žičarna	104.9	103.0
Vzmeti	102.1	100.0
Žebljarna	145.1	106.4
Cevarna	91.6	91.6
Varilna žica	144.4	100.2
Skupaj	105.1	101.5
Siva livarna	101.3	101.3
Jeklo livarna	100.5	100.5
Skupaj	100.1	100.1
Opekarna	112.0	99.9
Železarna skupaj:	99.4	98.8
Družbeni plan	po količini	99.4%
	po vrednosti	98.9%
Definitivni plan	po količini	98.8%
	po vrednosti	99.2%

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA ZA JULIJ 1953. Blagovna proizvodnja

Obrat:	Indeks izvršitve v %	
	Družbeni plan količina	Definitivni plan količina
Plavž		
Martinarna		
Elektro peč		
Težka proga	140.0	89.5
Lahke proge	150.6	140.0
Žična valjarna	259.0	259.0
Valjarna 2400	80.5	110.0
Valjarna 1300	103.0	107.0
Valjarna 2400	103.6	101.9
Jeklovlek	100.2	104.1
Skupaj	112.2	125.0
Hladno valjarna	76.8	99.0
Žičarna	81.1	93.3
Vzmeti	102.1	100.0
Žebljarna	145.1	106.4
Cevarna	91.6	91.6
Varilna žica	144.4	144.4
Skupaj	96.0	97.8
Siva livarna	—	—
Jeklo livarna	83.3	80.0
Skupaj	83.3	80.0
Opekarna	174.2	174.2
Železarna skupaj:	110.1	119.8
Družbeni plan	po količini	110.1%
	po vrednosti	108.4%
Definitivni plan	po količini	119.8%
	po vrednosti	115.8%

Opozori svojega novega sodelavca na nevarnosti pri delu!

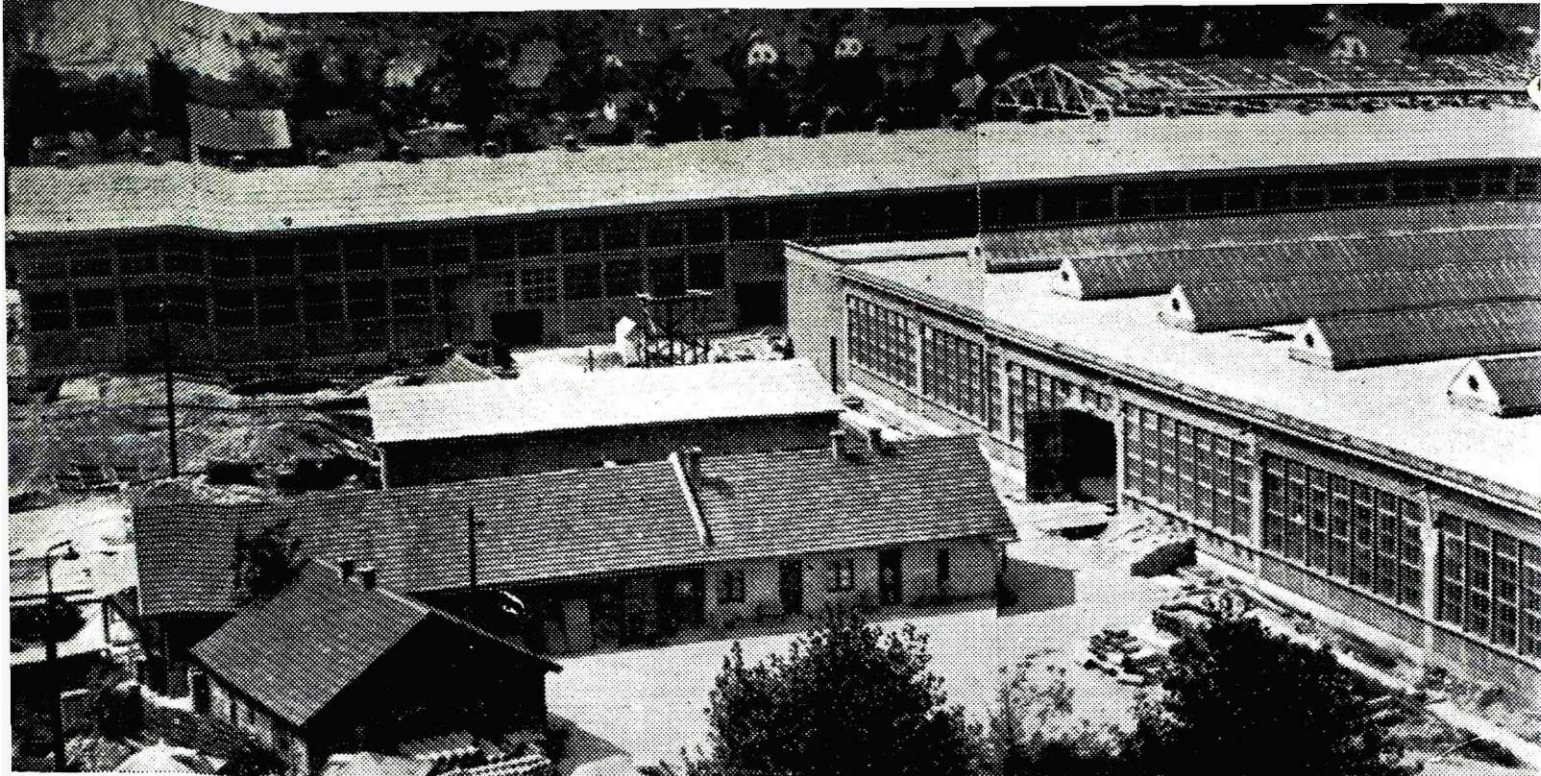

Foto: Fr. Torkar

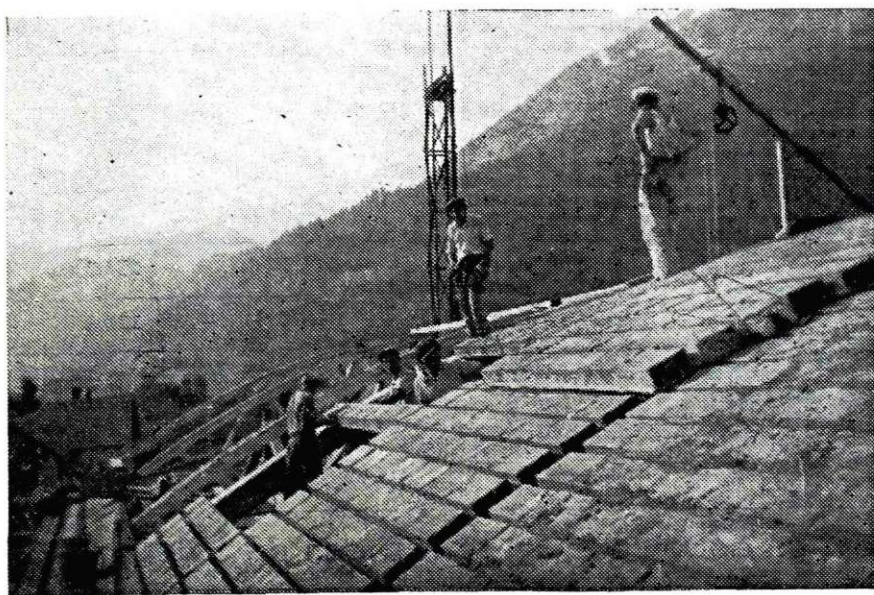
NOVI MODERNI PREDELOVALNI OBRATI NAŠE ŽELEZARNE

Že dve leti vzbuja pozornost vseh Jeseničanov in mimoidočih obsežna gradnja novih modernih predelovalnih obratov naše Železarne na velikem kompleksu med Prešernovo cesto in železnico. Zdaj se gradbena dela že bližajo zaključni fazi, istočasno pa se tudi že preseljuje predelovalne obrate in montira nove moderne naprave. Gradnjo novih predelovalnih obratov je narekovala nujnost, saj so stari predelovalni obrati v takem stanju, da ne odgovarjajo na noben način niti najskromnejšim zahtevam sodobne tehnike. Marsikateri stari predelovalni obrat in prenekatera naprava že služi svojemu namenu več kot pol stoletja ali z eno besedo že ves čas obstoja železarne na mestu, kjer je sedaj. Utesnjenost, zastarelost in neekonomičnost starih predelovalnih

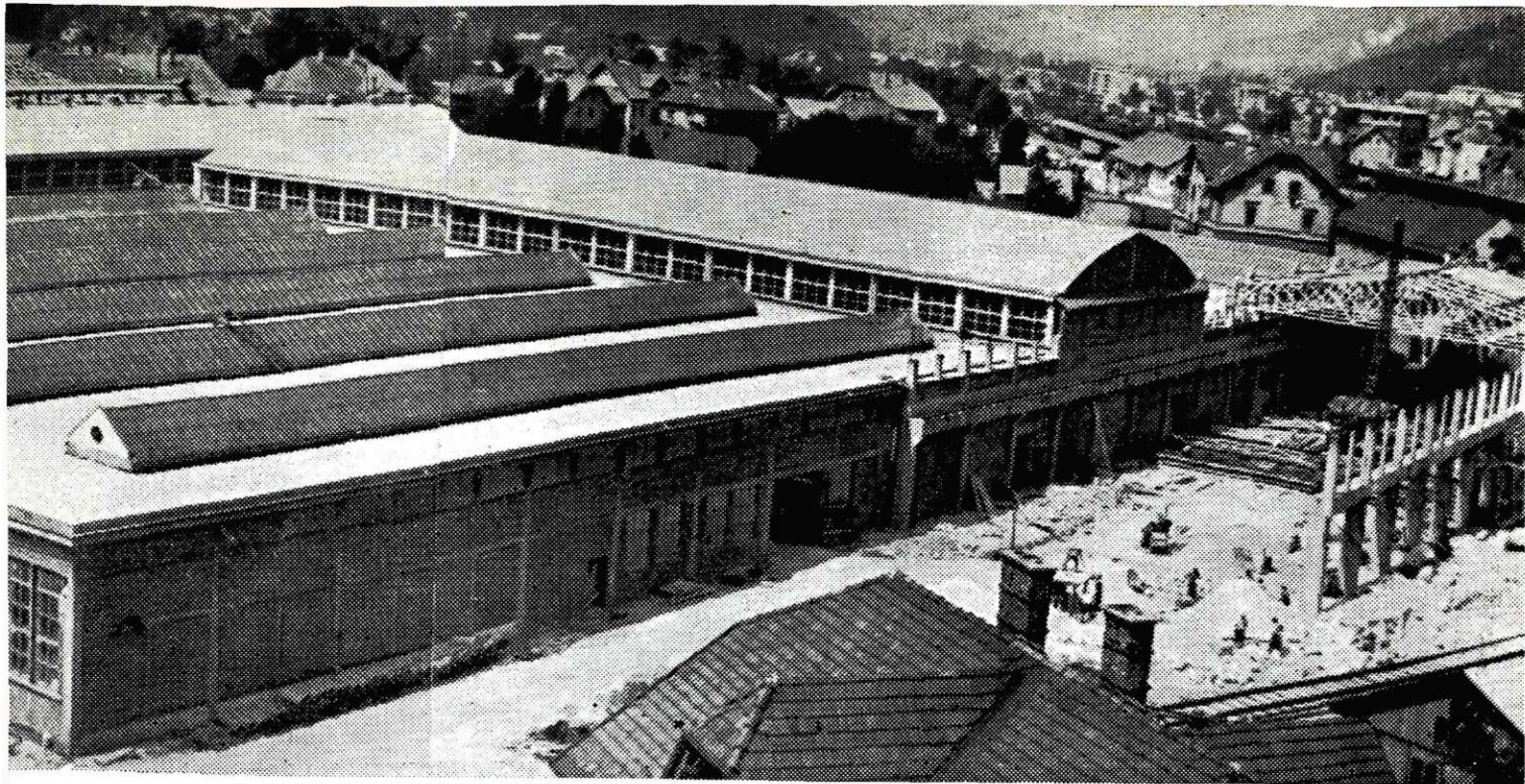
obratov so stalno ogrožale kvantiteto in kvaliteto dokončnih proizvodov, ki jih izdeluje naša železarna za kritje vedno večjih potreb naše v industrijsko državo se razvijajoče domovine. Z gradnjo novih modernih objektov pa bo zagotovljena kvalitetna proizvodnja dokončnih proizvodov, po katerih je na domačem in tujem trgu veliko povpraševanje. Z gradnjo teh objektov se je naša Železarna tudi obsežno razširila proti zapadu, moderni objekti, pa dajejo železarni sami videz res naprednega sodobnega podjetja, Jesenicam pa videz resnično velikega industrijskega centra.

Oglejmo si na kratko nove objekte, ki jih vidimo na pričujoči sliki.

V ozadju na sredi slike vidimo še v fazi gradnje

Renomirano gradb. podjetje »Gradis« je pri gradnji predelovalnih obratov uporabilo nov sistem gradnje streh, ki ga odlikuje velika nosilnost, trdnost in lahkotnost.

streho, pod katero bo **skladišče surovega materiala** girana jekla in žica, toplo valjano tračno železo itd.) in žična valjarna (žica raznih vrst vključno varilna žica). V skladišče bo dovoz omogočen z normalnotirno železnico, za prekladanje materiala pa bodo na razpolago odgovarjajoči žerjavi. S tem skladiščem bo odpadlo izpostavljanje materiala škodljivim vremenskim vplivom, zagotovljena pa bo tudi večja kontrola.

Vzporedno ob še nedograjenem skladišču vidimo dolgo streho stavbe v kateri bo na zgornjem koncu nameščena **lužilnica** na spodnjem pa **pocinkovalnica in posvinčevalnica**. V lužilnici se že montirajo nove moderne naprave, s katerimi bo omogočena tudi popolna proizvodnja železovega oksida, namesto dosedanjega železnega sulfata, ki smo ga morali do zdaj pošiljati v Hrastnik v predelavo. Zdaj pa bomo sami direktni liferanti železovega oksida. Lužilnica bo izgotovljena v oktobru, s čemer bo tudi odpravljen problem, ki zdaj zelo otežkoča redno proizvodnjo, ker se luženje vrši še v starem obratu v železarni, promet pa ni kos pravočasnemu dostavljanju materiala sem in tja. Popolnoma nove in moderne naprave pocinkovalnice in posvinčevalnice bodo montirane prihodnje leto.

Pravokotno na stavbo lužilnice in pocinkovalnice vidimo na sliki skoraj prav tako visoko stavbo **žarilnice**, ki je opremljena samo z električnimi globinskimi pečmi, s čemer je odpravljena nevarnost plina in zagotovljena varnost dela. Posebnost žarilnice je moderna peč za kontinuirano žarenje, kjer se železni trakovi varijo drug na drugega in kot nenehna celota prehajajo skozi obdelavo v peč, na koncu pa se jih samo odreže pri zvaru. Poleg že obstoječe kontinuirne žarilne peči je predvidena še druga.

Odlično so uspeli tudi poizkusi na tej peči z zaščitnim plinom za odpravo oksidacije železa. Generatorski postaji na bukova drva za proizvodnjo

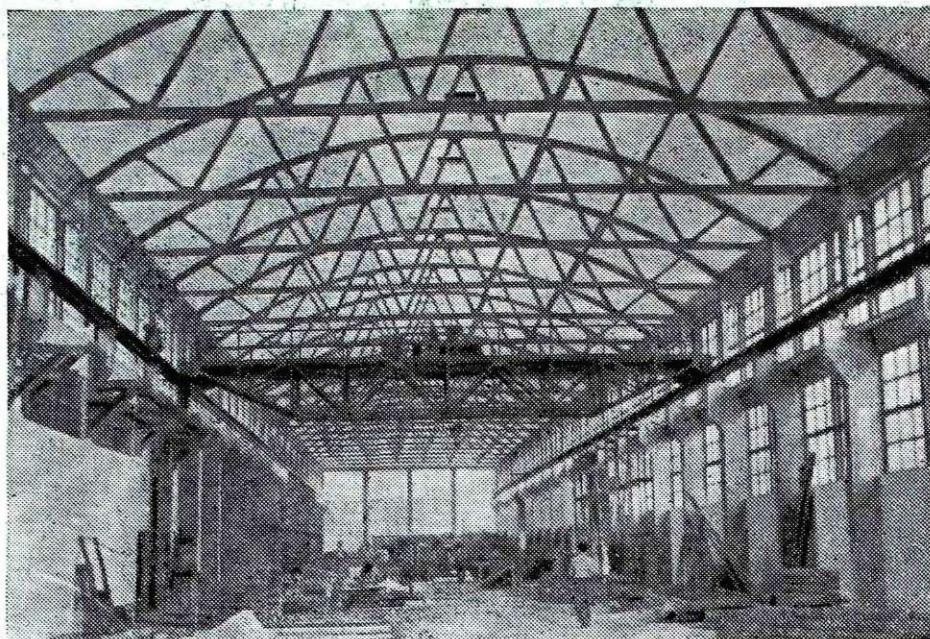
in polproizvodov, ki jih bo dostavljal Javornik (leplina je priključena tudi moderna čistilna naprava za odstranjevanje vlage in ostalih nezaželenih sestavin, tako da je z vsemi temi napravami omogočeno pravilno žarenje in taka obdelava površine železnega materiala, da je zagarantirana visoka kvaliteta.

Na desni strani slike, za streho lužilnice, je le deloma vidna streha odsežnih prostorov **hladne valjarne**, ki je v fazi dokončne preselitve. 80% strojev je trenutno že montiranih in večina od njih že obratuje, ostali pa bodo v najkrajšem času. S preseljevanjem je pričela tudi **žičarna**, ki bo nameščena v objektu, ki ga vidimo spredaj v sredini slike. Prvi stroji se že montirajo, dokončna preselitev pa je predvidena v 3 do 4 mesecih.

Preostane nam še **skladišče gotovih izdelkov**, ki ga vidimo na skrajnem desnem robu slike še v fazi graditve. Skladišče je povezano z direktnim tirom z železnico, tako da je omogočena najkrajša odprema naloženih vagonov na postajno področje.

Na sliki vidimo na osvetljeni strani žičarne vso steno kot eno samo okno, le na skrajnem vogalu ob lužilnici je stena gladka. Ta stena je začetek trakta, ki se vleče ob vsej žičarni, skozi žarilnico in nato spet ob vsej hladni valjarni. V tem traktu so zgoraj nameščeni pisarniški prostori in moderne svetle garderobe in umivalnice, spodaj pa spet pisarne, rešilna postaja, ročna skladišča in ostali pomožni prostori. Med tem traktom in lužilnico oziroma pocinkovalnico bo urejena zelena travna ploškev z nasadi.

Vsi prostori novih predelovalnih obratov so opremljeni z neonsko razsvetljavo, ki skoraj odgovarja dnevni svetlobi in je tako neprimerno koristnejša za oči od električne razsvetljave, poleg tega pa troši znatno manj električnega toka. Vsako polje novih obratov je opremljeno z lastnim odgovarjajočim premikajočim se mačkom oziroma žer-

Posebnost novih predelovalnih obratov je železobetonska konstrukcija razsežnih strešnih nosilcev. Kako lepa in lahkotna je lahko tudi tehnična stvaritev, nam priča zgornja slika, ki prikazuje notranjost dvorane, v kateri bo nameščena lužilnica oz. pocinkovalnica in posvinčevalnica.

javom, tako da vsako ročno delo odpade. Za interen promet skrbijo takozvani avtokari, ki so dveh vrst: prvi so običajni avtokari s platonom, drugi pa so specialni avtokari za prevoz obročev. S temi avtokari odpade sleherno ročno prenašanje, istočasno pa tudi vse zastarele in nepraktične tirne naprave in obračališča, ki so preje na gosto prepletala n. pr. naše stare predelovalne obrate.

Vsi prostori se ogrevajo, ne s paro, kot bi kdo mislil, temveč s krožečo vročo vodo, s čemer so zmanjšane znatne izgube kalorij, ki so pri parnem ogrevanju običajne in neizbežne. Predvideno je tudi ozvočenje vseh prostorov. Novi obrati imajo tudi svojo črpalno postajo in svojo transformatorsko postajo. Omenimo naj tudi, da gredo vsi preseljeni stroji skozi generalni remont in temeljito renoviranje. V novih obratih ni sledu o nobenih transmisijah, saj vsak stroj dobi svoj motor z lastnim pogonom. Ves ta generalni remont je velika odgovornost, pa tudi zmaga naših vzdrževalnih obratov. Trenutno so vsa še potrebna gradbena in montažna dela v polnem teku, kljub neštetim težavam zlasti posameznih podjetij, ki dela izvršujejo. Tako posebno zavira delo občutno pomanjkanje kablov, vsa dela pa je precej zavrta tudi montaža žerjavov, ki se je šele pričela, namesto, da bi bila že pomladi gotova, kot je bilo predvideno.

Novi moderni predelovalni obrati so spet nova zmaga našega kolektiva in jeseniškega železarstva sploh. S temi modernimi obrati, njihovo razsežno površino in preglednostjo, s sodobno mehanizacijo, ki omogoča lažje delo in večjo delovno varnost, je zagotovljena povečana in kvalitetnejša produkcija številnih proizvodov, ki so osnova nadaljnjemu razvoju naše socialistične graditve in obenem tudi garant za procvit našega podjetja.

Lastna previdnost
najboljša varnostna
naprava!

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA ZA JANUAR - AVGUST 1953 Skupna proizvodnja

Obrat:	Indeks izvršitve v %		
	Letni družb. plan količina	Družb. pl. jan.-avg. količina	Definitivni družb. pl. količina
Playž	70.5	100.2	98.6
Martinarna	70.1	103.8	103.1
Elektro peč	64.8	97.0	95.2
Skupaj	70.0	102.2	101.3
Težka proga	70.6	107.0	104.8
Lahke proge	68.0	104.9	110.0
Žična valjarna	75.0	117.3	98.0
Valjarna 2400	59.8	96.7	107.0
Valjarna 2200	72.5	101.0	105.2
Valjarna 1300	73.6	113.7	105.2
Jeklovlek	64.5	97.3	97.3
Skupaj	61.5	106.2	105.9
Hladna valjarna	72.5	116.5	116.5
Žičarna	76.3	116.8	108.5
Vzmeti	65.4	98.5	96.0
Žebljarna	89.2	134.8	1098
Cevarna	72.7	111.4	108.0
Varilna žica	89.3	135.0	105.0
Skupaj	77.8	119.4	110.0
Siva livarna	69.7	105.0	103.5
Jeklo livarna	74.2	112.0	114.2
Skupaj	70.4	106.0	105.2
Opekarna	72.4	105.5	102.5
Železarna skupaj:	70.2	104.8	103.1
Družbeni plan letni	po količini		70.2%
	po vrednosti		70.4%
Družbeni plan januar-avgust	po količini		104.8%
	po vrednosti		106.2%
Definitivni plan	po količini		103.1%
	po vrednosti		104.0%

REZULTATI NAŠE PROIZVODNJE

za mesec avgust 1953

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA ZA AVGUST 1953. Skupna proizvodnja

Obrat:	Indeks izvršitve v %	
	Družbeni plan količina	Definitivni plan količina
Plavž	96.5	91.5
Martinarna	100.0	100.0
Elektro peč	106.1	103.4
Skupaj	99.0	97.0
Težka proga	105.2	109.1
Lahke proge	102.0	107.1
Žična valjarna	167.1	91.0
Valjarna 2400	72.7	96.5
Valjarna 2200	88.0	92.4
Valjarna 1300	213.0	100.5
Jeklovlek	104.9	102.1
Skupaj	106.1	103.6
Hladno valjarna	96.8	102.5
Žičarna	110.0	113.0
Vzmeti	57.3	56.7
Žebljarna	139.1	109.1
Cevarna	103.0	108.1
Varilna žica	165.0	97.5
Skupaj	110.5	107.5
Siva livarna	104.8	100.8
Jeklo livarna	94.2	117.4
Skupaj	103.0	102.0
Opekarna	110.0	98.7
železarna skupaj	102.7	100.2
Družbeni plan	po količini	102.7 %
	po vrednosti	105.1 %
Definitivni plan	po količini	100.2 %
	po vrednosti	101.7 %

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA ZA AVGUST 1953. Blagovna proizvodnja.

Obrat:	Indeks izvršitve v %	
	Družbeni plan količina	Definitivni plan količina
Plavž	—	—
Martinarna	—	—
Elektro peč	—	—
Težka proga	261.0	44.6
Lahke proge	109.2	109.5
Žična valjarna	420.0	92.5
Valjarna 2400	72.0	97.6
Valjarna 2200	91.1	97.0
Valjarna 1300	213.0	100.5
Jeklovlek	104.9	102.1
Skupaj	117.1	91.1
Hladno valjarna	96.8	102.5
Žičarna	80.8	129.0
Vzmeti	57.3	56.7
Žebljarna	139.1	109.1
Cevarna	103.0	108.1
Varilna žica	165.0	97.5
Skupaj	100.0	109.9
Siva livarna	—	—
Jeklo livarna	33.3	32.0
Skupaj	33.3	32.0
Opekarna	90.2	90.2
železarna skupaj	112.0	94.4
Družbeni plan	po količini	112.0 %
	po vrednosti	112.5 %
Definitivni plan	po količini	94.4 %
	po vrednosti	96.1 %

Ali je sploh mogoče, da gre tako naprej!

Uredništvo „Železarja“ je dobilo pred dobrim mesecem pričujoč dopis z gornjim naslovom in ga objavlja, ne zato, ker se morda v celoti strinja z njim, temveč z enim samim namenom, da se problem naših menz in samskih domov javno načne in tako skuša zadovoljivo rešiti. Dopis ni podpisan z nikakim imenom, temveč samo z „Stanovalci Straže“, zato uredništvo „Železarja“ že v naprej odklanja vsako pritožbo na svoj naslov, pričakuje pa, da bo na podlagi tega objavljenega dopisa lahko izšla diskusija vseh prizadetih, ki bo pokazala bodisi upravičenost ali neupravičenost tega članka in dobre ali slabe strani razmer v Straži. Samo s tem namenom ta dopis sploh objavljam.

„Delavci zaposleni v raznih obratih Železarne, stanujejo kot samci v samskem domu Straža, kjer imajo tudi svojo menzo, ki jo vodi osebje nastavljeno od podjetja. Večina delavcev je zaposlenih na težkih delovnih mestih, ki zahtevajo urejeno življenjsko razmerje, če hočejo, da so delavci svojim analogam kos. Na žalost pa teh urejenih razmer na Straži ni. Glavnih vzrokov za to ne vemo, mislimo pa, da so precej odvisne od upravnika doma in same menze, ki vse premalo vodi računa o izboljšanju pregrane. Hrana v menzi namreč nikakor ne odgovarja potrebam fizičnega delavca in večkrat je tako slaba, da jo človek ne more jesti, pa čeprav je lačen. Večerja in kosilo v menzi stane na mesec

3600 din. Proti ceni nimamo ničesar, le če bi bila hrana odgovarjajoča. Pri tem pa si moramo še sami preskrbeli zajtrk, kruh in malico. Nekateri prehrambeni artikli so se že pocenili in iz tega bi lahko sledilo izboljšanje hrane, če že ne pocenitev, toda žal, pri nas tega ni opaziti. Nekateri tovariši se zato raje sami preskrbujejo s suho hrano, ne morejo pa si privoščiti kaj toplega, ker niso kuhalniki v domu dovoljeni. Vse to močno vpliva na zdravje in delovno zmogljivost posameznikov in pojavljajo se obolenja, ki lahko škodujejo vsem. Mislimo, da bi bilo treba vse to v samskem domu Straža urediti na pameten način, ne pa dovoliti, da upravnik, če se

pri njem pritoži zaradi slabe hrane, reče: „Če ti ni všeč pa pojdi drugam, nihče te ni prosil, da prideš sem!“ Mislimo, da ima tovariš upravnik dovolj drugih dolžnosti, da jih upravlja, kot pa, da daje take izjave, od katerih nas je zlasti prizadela tista, ko je rekel, da tisti od nas, ki smo iz južnih krajev naše države itak še nismo in tudi ne vemo, da bi tako dobro živeli, kot živimo zdaj na Straži.“

Stanovalci Straže

Ena plat zvona. Prihodnjič upajmo, da bomo čuli še drugo, ali nemara celo več. Več mnenj da pravo sliko o stvari in s tem tudi pravo rešitev!

POROČILO O VAŽNIH ZAKONSKIH PREDPISIH

Ur. list FLRJ

- št. 223/28 z dne 15. 7. 1953 prinaša odločbo o priglasitvi poslovnih bank FLRJ, s katerimi nastanejo obveznosti do tujine. Smatra se, da Nar. banka FLRJ nima nikakršnih pripomb zoper sklenitev posla, če ne poda ugovora v 10 dneh.
- št. 225/28 odredbe o srečevanju in prehitovanju motornih vozil s spremestvom na javnih cestah določa, da morajo druga vozila na znak takoj ustaviti ob desnem robu cestišča.
- št. 227/28 Navodilo za izdajanje spričeval o telesni in duševni zmožnosti za vožnjo motornih vozil navaja pogoje pod katerimi se sme izdati spričevalo amaterju-vozniku in poklicnemu vozniku. Republiški drž. sekretar za notranje zadeve lahko odredi stalne periodične ali izredne zdravniške preglede za voznike vseh motornih vozil. Organ okrajnega ljudskega odbora za notranje zadeve lahko pošlje na zdravniški pregled voznika, za katerega je dvomljivo, če je še duševno ali telesno sposoben.
- št. 229/29 z dne 22. 7. 1953: prinaša uredbo o določanju invalidskih prejemkov mirovnim vojaškim invalidom. Invalidski prejemki se jim določajo po predpisih o invalidskih prejemkih vojaških vojnih invalidov.
- št. 230/29 Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o davku od sklada za plače, ki je bila objavljena v Ur. listu FLRJ št. 17/53. V 2. čl. specificirano navaja kaj vse bremenijo sklad za plače, kakor tudi kateri izdatki se ne izplačujejo iz sklada za plače.
- št. 231/29 Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o dodatkih za otroke na novo določa višino dodatkov za otroke iz sklada za plače.
- št. 232/29 Uredba o spremembah in dopolnitvah predpisov o plačah uslužbencev drž. organov in ustanov določa, da se poviša lestvica temeljnih plač od XX. do vštetega VII. plačilnega razreda.
- št. 233/29 Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o potnih in selitvenih stroških poviša dnevnice za službeno potovanje drž. uslužbencev v uradih in ustanovah.
- št. 234/29 Odlok o spremembi in dopolnitvi predpisov ugodnosti članov enotnih sindikatov Jugoslavije med letnim dopustom predvideva, da uživajo olaj-

šave v gostinstvu med letnim dopustom delavci in uslužbenci, ki imajo najmanj 11 mesečno nepretrgano delovno dobo.

- št. 235/29 Odlok o ustanovitvi podružnic in izpostav zavoda za socialno zavarovanje določa, da odloča o tem skupščina Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje.
- št. 237/29 Odlok o spremembi tarif za prevoz blaga na progah JDŽ predvideva, da se znižajo vozninske postavke za izrecno navedene vrste blaga.
- št. 240/29 Odločba o pravici delavcev in uslužbencev pri drž. uradih in zavodih do ugodnejšega nakupa premoga določa, da si delavci in uslužbenci drž. uradov in zavodov do vštetega VI. plačilnega razreda lahko nabavijo lignit oziroma rjavi premog po znižanih cenah. Odločba loči po količini samske od poročenih.
- št. 248/29 Navodilo odločbe o pravici delavcev in uslužbencev pri drž. uradih in zavodih do udobnejšega nakupa premoga povdarja, da nimajo te pravice delavci in uslužbenci, ki delajo v gospodarskih zavodih s samostojnim finansiranjem, kjer se sklad za plače deli po tar. pravilniku.
- št. 249/5 Navodilo k uredbi o davku od sklada za plače.
- št. 252/29 z dne 29. 7. 1953 Uredba o upravljanju zdravstvenih zavodov določa, da jih upravljajo Upravni odbori, ki so sestavljeni iz zastopnikov delovnega kolektiva, zastopnikov okrajnega zavoda za soc. zavarovanje in iz državljanov, ki jih določi okrajni ljudski odbor. Upravni odbor zdravstvenega zavoda se imenuje za 1 leto. Delo zdravstvenega zavoda vodi upravnik, ki je po svojem položaju član Upravnega odbora. Specificirane so naloge Upravnega odbora, kakor tudi dolžnosti upravnika zdravstvenega zavoda.
- št. 235/30 Uredba o obračunavanju in delitvi dohodka gospodarskih organizacij določa, da čelijo gospodarske organizacije med letom ob koncu vsake obračunske dobe doseženi dohodek na slad za plače, akumulacijo in sklade. Za doseženi dohodek ni važno ali je bilo plačilo izvršeno ali ne. Doseženi dohodek se zmanjša za izredne in neposlovne izdatke in poveča za izredne in neposlovne dohodke. Gospodarske organizacije morajo obračunati in razdeliti doseženi dohodek ob koncu vsakega tromesečja.

- št. 254/30 Uredba o zagotovitvi izplačila minimalnega sklada za plače gospodarskim organizacijam določa, da je zagotovljeno 80% povprečnega sklada gospodarskim organizacijam, ki ne dosežejo zadostnega dohodka. Gospodarska organizacija dobi pri NB FLRJ kredit za kritje razlike med 80% povprečnega sklada za plače in doseženim skladom.
- št. 255/30 Odlok o pošiljanju poročil o obračunu in razdelitvi dohodka gospodarskih organizacij določa, da morajo poslati podjetja v 2 izvodih pristojni podružnici NB FLRJ knjigovodsko stanje.
- št. 256/30 Odlok o začasnih izplačilih iz sklada za plača in o vplačilu akumulacije in skladov.
- št. 262/30 z dne 12. 8. 1953 Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o tarifi prometnega davka deloma spreminja tarifo v delu a) proizvodi in v delu b) storitve.
- št. 264/31 Uredbe o dopolnitvi uredbe o prodaji stanovanjskih hiš iz splošnega ljudskega premoženja omogoča kupovanje na obroke tistim kupcem, ki so sodelovali v Nar. osvobodilnem boju od leta 1941 do 1943 kakor tudi družinskim članom borcev, ki so padli, in vojaškim vojnimi invalidom.
- št. 266/31 Odlok o mestu obračunavanja in delitvi akumulacije in skladov določa, da obračunava in deli dohodek preko pristojne podružnice NB FLRJ.
- št. 270/31 Odlok o začasnem kreditiranju stroškov poizkusnega obratovanja določa, da se ti stroški krijejo iz posebnega kredita pri NB FLRJ. Poizkusno obratovanje je tisto, ko se šele osvaja proizvodni proces in traja od dneva ko začne podjetje ali oddelek obratovati pa do dneva ko preide na redno proizvodnjo. Podjetja morajo sestavljati poseben obračun za poskusno obratovanje.
- št. 272/31 Odredba o prepovedi izvoza kmetijskih proizvodov taksativno našteva živilske proizvode katerih izvoz je prepovedan brez dovoljenja uprave za zunanjo trgovino.
- št. 275/ Odločba o dopolnitvi tarife provizij in stroškov za bančne posle določa, da znaša provizija za neizkoriščeni del dovoljenega kredita 2 promila mesečno.
- št. 278/32 z dne 19. 8. 1953 — Odločba o cenah živine, prevoznih in drugih sredstev, ki so podlaga za določitev mesečne najemnine in odškodnine lastnikom, katerim so bila vzeta za oborožene sile FLRJ, specificirano določa cene, za posamezne predmete (avtomobile vseh vrst in nosilnosti, vprežna vozila, živino in vprežni pribor).
- št. 279/32 Odločba o najemnini in odškodnini lastnikom živine prevoznih in drugih sredstev, ki se vzamejo za oborožene sile FLRJ določa za prejšnje predmete mesečne zneske najemnin.
- št. 280/32 Odločba o načinu likvidacije investicijskih obveznosti iz prejšnjih let predvideva, da morajo gospodarske organizacije take obveznosti poravnati iz dela amortizacije, ki jim je dan v prosto razpolaganje, ali iz sredstev, ki so namenjene za investicije.
- št. 283/33 z dne 26. 8. 1953 — Uredba o prisilni izter-

javi davkov in drugih proračunskih dohodkov predvideva tako izterjevanje od zasebnikov in njihovih gospodarstev ter združenih in družbenih organizacij. Prisilna izterjava davka se lahko opravi iz vsega premoženja in iz vseh dohodkov davčnega dolžnika razen iz tistih, ki so izvzeti od izvršbe. Prisilna izterjava je možna na premočnine, dolžnikove terjatve in nepremičnine. Slednjo izvršbo opravi na zahtevo finančnega organa, pristojnega Ljudskega odboda okrajno sodišče.

- št. 289/34 z dne 9. 9. 1953 Uredba o rokih za pritožbe in o reševanju pritožb zoper odločbo o odmeri dohodnine določa, da je dovoljena pritožba zoper vsako prvostopno odločbo o odmeri dohodnine na komisijo za davčne pritožbe pri pristojnem višjem ljudskem odboru v 15 dneh. Pritožba ne zadrži izterjave odmerjenega davka. Poleg davčnega zavezanca lahko vloži pritožbo tudi referent davčne komisije I. stopnje. Posamezni državljani lahko ugovarjajo pri komisiji za davčne pritožbe zoper odločbo o odmeri dohodnine davčnega zavezanca če mislijo, da je njihova davčna osnova prenizka.
- št. 290/34 Odlok o pravici diakov srednjih splošnih izobraževalnih šol do vpisa na fakultete določa, da imajo pravico vpisati se brez kakršnihkoli omejitev na katerikoli fakulteto dijaki, ki so dokončali gimnazije.

Ur. list LRS

- št. 80/24 z dne 24. julija 1953 Odredba o upravljanju strokovnih izpitov za kvalificiranega in visoko kvalificiranega voznika motornih vozil razširja število upravičencev do polaganja takih izpitov. Izpitne komisije so v Celju, Ljubljani in Mariboru.
- št. 84/25 z dne 30. 7. 1953 Odlok o razporeditvi in plačevanju akontacij dohodnine kmetijskih gospodarstev za razdobje januar-september 1953 določa procenete po posameznih okrajih akontacijo dohodnine od 1. januarja do 30. septembra 1953.
- št. 87/26 z dne 8. 8. 1953 Odločba o spremembah v tarifi za prodajo električne energije nadomešča tarifno postavko 45 din s 30 din in znižuje tarifno postavko 3.— din s tar. postavko 2.10 din.
- št. 302/26 Odlok o kategorizaciji cest III. razreda v okraju Radovljica.
- št. 88/27 z dne 13. 8. 1953 Odlok o spremembi pravilnika za izvajanje zakona o stanovanjskih in poslovnih prostorih določa, da lahko odredi organ stranki, ki ni v službenem razmerju izselitev. Vendar mora stanovanjski organ I. stopnje dodeliti izseljeni stran. ki obenem drugo stanovanje.
- št. 320/27 Odlok o skladu zemljiških skupnosti splošnega ljudskega premoženja na območju okraja Radovljica je izdal OLO Radovljica in določil, da opravljajo zemljišča občinski ljudski odbori za svoje območje.
- št. 323/27 Odlok o obratovalnem času gospodarskih podjetij na območju MLO Jesenice loči obratovalni čas za trgovinske, obrtne in gostinske obratovalnice.
- št. 354/29 z dne 5. 9. 1953 prinaša odlok OLO Radovljica o zveznem vodenju poslovnih knjig v zasebnih gostinskih obratih okraja Radovljica. Odlok je pričel veljati z dnevom objave v Ur. listu LRS.

Obveščanje v srednjem veku

Današnjega življenja, delovanja in razvoja človeštva si skoraj ne moremo zamisliti brez brezhibnega in hitrega obveščanja. Če se zamislimo samo sto let nazaj, ko še ni bilo vsemogočih naprav za hitro obveščanje, si lahko predstavljamo, da so tudi časopisi, takrat pravzaprav edino obveščevalno sredstvo, dokaj počasi razširjali novice v svet. Pri tem pa moramo upoštevati, da je bilo časopisje namenjeno le majhnemu krogu izobražencev, saj je ogromna večina preprostega ljudstva bila nepismena. Razvoj znanosti in tehnike, predvsem pa njih nesluten vzpon v dvajsetem stoletju, je do danes prinesel na področju obveščanja take spremembe in uspehe, da bi še pred petdesetimi leti veljali le za sanje. Telefon, telegraf, radio in televizija so premagali prostor in čas. Moderni tiskarski stroji vsako uro lahko bruhejo iz sebe na deset tisoče izvodov časopisov, hitra prevozna sredstva jih razpečajo v nekaj urah po vsem kontinentu. Radio povezuje vse kotične sveta in danes že prenašajo ne samo živo besedo, temveč tudi živo sliko z brezžično oddajo. Kronanju angleške kraljice so Amerikanci lahko že po dveh urah sledili lepo doma pri svojih televizijskih sprejemnikih.

Včasih pa ni bilo tako. Dolga tisočletja človeške zgodovine je bil edino obveščevalno sredstvo sel, odvisen od lastnih nog in le v najboljšem slučaju od konja. Spomnimo se samo starogrškega maratonskega tekača, ki je 42 km dolgo pot pretekel v nekaj urah, da je čimprej lahko sporočil zmago in se nato

mrtev zgrudil od napore. Vse premalo znani in cenjeni so tudi herojski podvigi kurirjev iz naše NOB, saj so morali poleg razsežnih razdalj premagovati tudi sovražnikove zasede.

Zdaj pa si oglejmo še primer obveščanja iz naše železarske zgodovine v srednjem veku. Kakor vsi drugi, so se takrat tudi fužinarji posluževali za medsebojno obveščanje ali sporočila drugim, takozvanega generalnega sela, ki je bil imenitna in važna oseba. Tak sel je n. pr. z listino, na kateri je bilo napisano sporočilo, obšel vsa fužinarska naselja in fužinarski sodnik ali drug fužinarski predstavnik, veščisanja, je moral na listini s podpisom in pečatom potrditi, da je vsebina poročila vzeta na znanje. Ohranjena nam je taka listina iz leta 1569, s katero se sklicuje važna seja fužinarjev v Ljubljani. V listini je tudi navedeno ime sela in sicer je bil to neki Matija Puc. Da je bil izkušen, sposoben sel in izvrsten pešec je iz listine lepo razvidno. Iz Ljubljane je odšel 24. avgusta in že isti dan je bil pri fužinarjih v Železnikih, ki so mu potrdili vsebino listine. Takoj je nadaljeval pot in naslednjega dne 25. avg. se je javil na fužini na Pozabljenem, v fužini v Bohinjski Bistrici in v stari Fužini. Še istega dne jo je preko Bleda mahnil k jeseniškim fužinarjem, tretji dan 26. avgusta pa obide fužine v Kamni gorici, Kropi in celo Tržiču, od koder se vrne v Ljubljano. Nihče bi ne mogel reči, da ta stari Matija Puc ni bil dober pešec!

POLOŽILI SO IZPITE ZA KVALIFICIRANE DELAVCE

V dneh od 17. do 26. septembra je zasedala na Jesenicah v prostorih Metalurškega delavskega tehnikuma izpitna komisija OLO Kranj, pred katero so polagali kvalificirani delavci Železarne Jesenice, Tovarne verig v Lescah in Tovarne vijakov in žebeljev Kropa, izpite za visoko kvalificiranega delavca. Vsega je pristopilo k polaganju izpitov 48 kandidatov, od teh 36 z Jesenic, 10 iz Lesc in dva iz Kroke. V prvih treh dneh so polagali kandidati po obratih pod kontrolo članov izpitne komisije, praktični del izpita. V naslednjih dneh pa so polagali drugi, teoretični del izpita. Povprečen uspeh, dosežen pri polaganju izpitov je prav dober. Najboljše ocene so prejeli kandidati za izdelavo izdelkov pri praktičnem izpitu, za govor praktičnega izpita, kakor tudi za pismeno matematično nalogo. Najslabše uspehe pa so pokazali na ustmenem izpitu iz matematike. Razveseljivo znanje so pokazali kandidati tudi iz temeljev državne ureditve in zakonodaje, t. j. iz predmeta, ki je delal dosedanjim kandidatom pri polaganju izpita za kvalificiranega delavca, največ preglastic. Od vseh je dosegel najboljše uspehe kovinostrugar Marijan Miceli, ki je zaposlen na Metalurški industrijski šoli kot inštruktor. Od 36 kandidatov iz Železarne Jesenice, je 5 kandidatov opravilo izpit z odlič-

nim uspehom, 16 s prav dobrim, 10 z dobrim in 2 z zadostnim uspehom, dočim imajo trije popravni izpit iz enega oz. iz dveh predmetov in bodo polagali popravne izpite koncem meseca novembra oz. začetkom decembra. Za jeseniške kandidate je organizirala Železarna potreben tečaj, na katerem so se predavali predmeti izpita, kakor matematika, tehnologija in temelji državne ureditve z zakonodajo. Na tem tečaju so pokazali kandidati izredno resnost in pridobili potrebno snov za polaganje izpita za visoko kvalificiranega delavca.

Izpiti so potekali v najlepšem redu, komisija, ki ji je predsedoval šolski inšpektor Vilko Kus, pa je bila predvsem z jeseniškimi kandidati izredno zadovoljna.

Ker velja Pravilnik o opravljanju strokovnih izpitov za kvalificiranega in visoko kvalificiranega delavca le do konca tekočega leta, naj bi kandidati, ki imajo dovolj staža in pogoje za polaganje izpita čim prej vložili potrebne prijave. Predpogoj za polaganje izpita za kvalificiranega delavca je najmanj petletna zaposlitev kot nekvalificiran delavec ali 3 letna zaposlitev kot polkvalificiran delavec v ustreznem poklicu. Za visoko kvalificiranega delavca pa

imajo pravico polagati izpit oni kvalificirani delavci, ki so bili kot taki zaposleni v ustreznem poklicu vsaj 7 let. Izpitna taksa za polaganje izpita za kvalificiranega delavca Železarne Jesenice je din 250.—,

izpitna taksa za polaganje izpita za visoko kvalificiranega delavca pa je din 800.—. Vsa potrebna pojasnila se dobe na strokovnem šolstvu Železarne Jesenice.

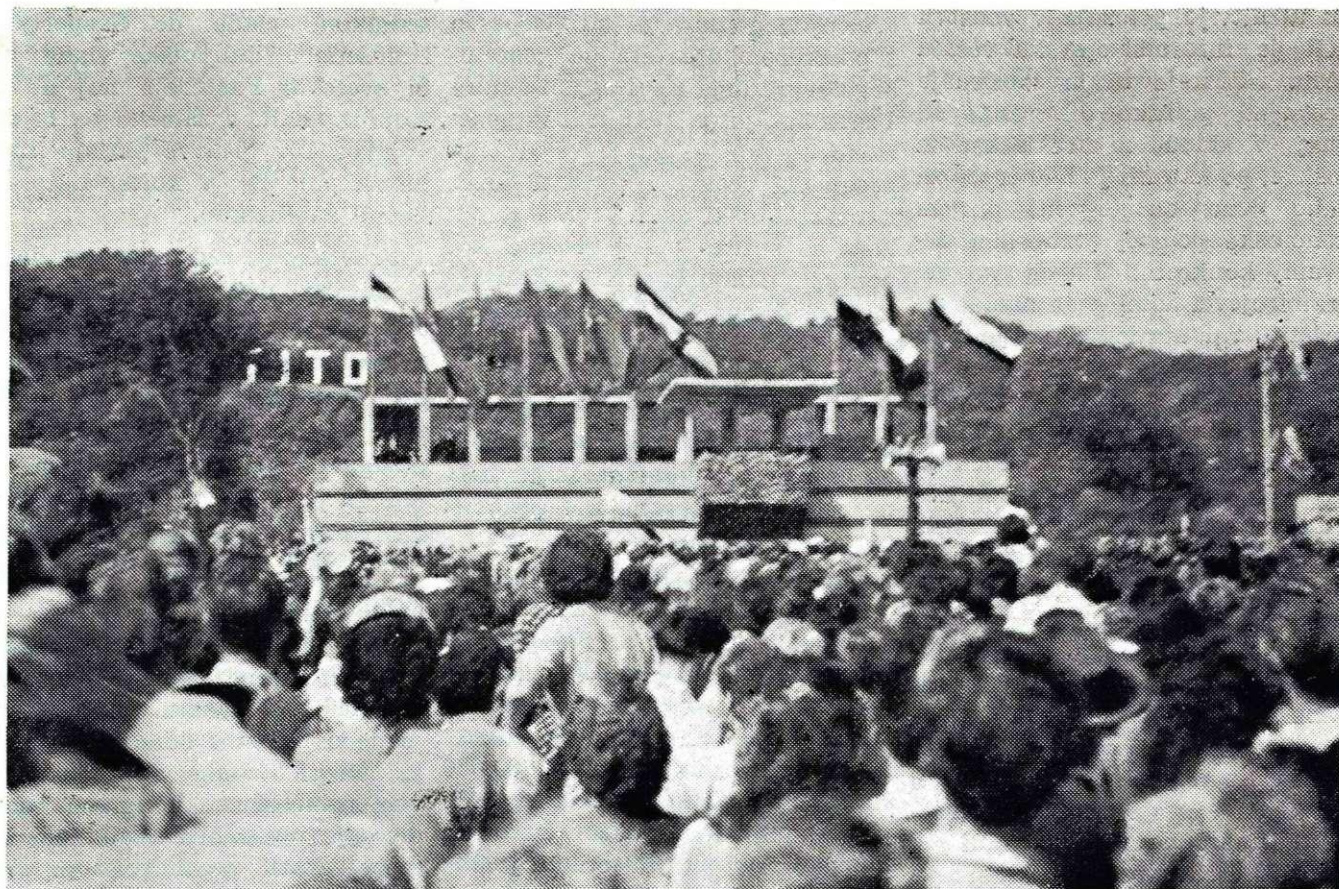

Foto: France Torkar

ŠTEVILNI JESENICANI IN ZLASTI NAŠI ŽELEZARJI SO SE TUDI UDELEŽILI OB PRILIKI 10. OBLETNICE USTANOVITVE PRIMORSKIH BRIGAD MOGOČNEGA SLAVJA NA OKROGLICI. OB TEJ PRILIKI JE ZBRANI ŠTIRISTOTISOČGLAVI MNOŽICI GOVORIL PREDSEDNIK REPUBLIKE MARŠAL JUGOSLAVIJE JOSIP BROZ TITO IN JASNO IN ODLOČNO POVEDAL VSEMU SVETU NAŠA NAČELA IN EDINO MOŽNO REŠITEV VPRAŠANJA TRSTA. ROZLJANJE Z OROŽJEM ITALIJANSKIH POLITIKOV JE SAMO KLAVRN DOKAZ NJIHOVE LASTNE NEMOČI IN ŠIBKOSTI, PRED VSEM PA NJIHOVE KRATKOVIDNOSTI IN POZABLJIVOSTI O DEJSTVIH, KI SE NISO TAKO DALEČ ZA NAMI. NJIHOVO »DVATISOČLETNO KULTURO« SO JUGOSLOVANSKI NARODI KRVA-

VO OBČUTILI IN JE NE BODO TAKO KMALU POZBAILI. ZATO NIKDAR NE BODO DOVOLILI, DA BI BIL TRST ODSKOČNA DESKA ITALIJANSKEGA IMPERIALIZMA, KI SANJA NIČ MANJ POZELJIVO, KOT NEKDANJI FASIZEM, O DALMACIJI, REKI IN ISTRI. JUGOSLOVANSKI NARODI STOJE TRDNO OB SVOJEM VODSTVU IN MOČNI LJUDSKI ARMADI IN ZNALI BODO, KOT SO ŽE V PRETEKLOSTI, TUDI ZDAJ BRANITI SVOJE PRAVICE, KI JIH JIM NE MOREJO ODVZETI NITI VSI PAPEŠKI BLAGOSLOVI, NITI VSA SPLETKARJENJA SOCIALIZMU SOVRAŽNIH ELEMENTOV VSEGA SVETA. TUJEGA NOČEMO — SVOJEGA NE DAMO! TO JE NAŠE NAČELO, OD KATEREGA NE BOMO ODSTOPILO NIKDAR! — Na sliki vidimo slavnostno tribuno in del množice na Okroglici.

Nikdar ni dovolj previdnosti za preprečitev nezgode!

POTA IN STRANPOTA ITALIJANSKEGA SINDIKALNEGA GIBANJA

Razcep v GKR

Z utrditvijo položaja v vodstvu GKR je informbirojevska večina začela odkriteje in brezobzirneje sprovajati politiko diktiranja od zunaj. V skladu z direktivami iz Moskve, po katerih je bilo treba za vsako ceno onemogočiti prejem ekonomske pomoči evropskim državam, konkretno Italiji, so informbirojevci hoteli v ta namen izkoristiti val stavk, ki se je tisti čas širil med italijanskimi delavci zaradi težke gospodarske situacije, narasle nezaposlenosti in nizkih mezd. Demokrščanski, republikanski in desnosocialistični sindikalni voditelji so nastopili proti temu stališču informbirojevcev, trdeč, da poskušajo omajati gospodarsko stabilnost in zapeljati vlado v težek položaj. K temu je treba dodati, da so že koncem leta 1947 italijanski delavci pokazali znake nestrpnosti, ko so videli, da so informbirojevci večino stavk skušali izkoristiti v svoje posebne politične namene in pri tem odrekli poslušnost direktivam sindikalnih vrhov.

V takih okoliščinah so se decembra 1947 demokrščani in desni socialisti v Izvršnem odboru GKR izrekli proti politiki informbirojevske večine izjavljajoč, da sprejemajo samo odločbe o stavkah, ki nimajo političnega obeležja in za pretili z razcepom v GKR. Seveda, v kolikor je bil njihov nastop proti stavkam s posebnimi političnimi cilji na račun Moskve opravičen, v toliko je njihovo zoževanje borbe delavskih mas samo na ekonomske zahteve zatemnjevalo perspektive za izhod iz težkega položaja, v katerem so bile delovne mase Italije.

Do prvega »odkritega upora« je prišlo, ko so demokrščanski, republikanski in Saragatovi sindikalni voditelji poslali marca 1949 leta predstavnike na Londonsko sindikalno konferenco v zvezi s Programom ekonomske obnove, ki je bila sklicana na iniciativo ameriških sindikalnih central AFL in CIO. Voditelji teh treh manjšinskih skupin so šli še dalje in junija istega leta dosegli sporazum

o potrebi, da se sindikati osvojujejo vseh vplivov političnih strank. Razvoj dogodkov je bil pospešen s poizkusom atentata na generalnega sekretarja KP Italije Palmira Togliattija, julija 1948 leta in generalno stavko, ki ga je vsled tega proglasila večina v vodstvu GKR. Demokrščanski člani Izvršnega odbora so stavko takoj obsodili kot politično akcijo in kršitev Rimskega sporazuma, ter že v avgustu izstopili iz GKR.

Tako je bila oktobra 1948. leta pod okrajem Združenih krščanskih delavcev Italije osnovana Svobodna generalna konfederacija dela na čelu s Pastoreom, kot generalnim sekretarjem.

Združenje krščanskih delavcev je organizacija, ki so jo demokrščani osnovali leta 1945 z nalogo, da podvzame akcijo pomoči in socialnega skrbstva med katoliško orientiranimi delavci. Leta 1948 je imela ta organizacija preko 600.000 članov in razpredeno mrežo v vseh pokrajinah. Na njenem izrednem kongresu oktobra 1948. leta je bila predvidena ustanovitev »nepolitične in nesektaške« sindikalne organizacije z namenom, da dobi podporo skupin, kot so Saragatovi socialisti in republikanci, da široko sodelujejo z drugimi sindikalnimi organizacijami pri dogovorih o sklepanju kolektivnih pogodb in da vprašanje stavk rešuje na osnovi referendumov.

Zaradi podpore, ki so jo nudili katoliki, je Svobodna generalna konfederacija dela postala predmet kritike antiklerikalnih krogov. S svoje strani pa je Pastore, ne da bi nasprotoval trditvam, da je Združenje krščanskih delavcev znatno pripomoglo k ustvaritvi njegove Konfederacije, zavračal obtožbe, da Svobodna generalna konfederacija dela sprovaja politiko Demokrščanske stranke. Brez ozira na trditve Pastorea, je jasno, da imajo vse katoliške organizacije prepletene interese in vplive. Tako se je n. pr. zvedelo, da je ob priliki glasovanja o 7. členu, s katerim se vnaša Lateranski sporazum v italijansko ustavo, njegova

usoda bila odvisna od mešetarjenja Togliattija s takratnim predsednikom vlade de Gasperijem. Predsednik italijanske vlade naj bi svetoval Pastoreju naj ne izstopi iz GKR, v zameno pa bi dal Togliatti 104 glasov parlamentarne skupine KP v korist Lateranskega sporazuma.

Pravtako je tudi poznano, da so k zbiranju delavcev v okviru Pastorejeve organizacije mnogo doprinesli tudi takozvani civilni odbori Katoliške akcije, ki po trditvah enega njenih voditeljev razpolaga z »vplivnim področjem«, ki obsega pet milijonov ljudi, a njena delavnost je paralelna in skoraj ustrezajoča politiki Demokrščanske stranke.

Z druge strani pa je Svobodna generalna konfederacija dela v več primerih poizkušala dokazati svojo neodvisnost v odnosu do demokrščanske stranke. Tako je na prvem nacionalnem kongresu konfederacije novembra 1949. leta Pastore izrazil nezadovoljstvo z de Gasperijevo vlado v nizu vprašanj. Nastopil je proti necelovitosti izkoriščanja sredstev Marchalovega plana za neposredne namesto za dolgoročne projekte, kot je bilo predvideno s sporazumom o nudenju pomoči in kritiziral ukrepe, ki jih je vlada podvzela ob priliki incidenta med poljedelskimi delavci in policijo v južni Italiji.

Na londonski konferenci, kjer je bila osnovana Mednarodna konfederacija svobodnih sindikatov, decembra 1949. leta, je Pastore kot italijanski delegat ignoriral pro Frankovo stališče Vatikana in izjavil, da imajo italijanski delavci, ki so trpeli pod Mussolinijem, največ razlogov, da so tudi proti španskemu diktatorju. Demokrščanski delavski voditelj pa je šel še dalje. Čeprav je delal za stvar katolikov na sploh, je na koncu podprl sklep konfederacije, da se krščanski sindikati sprejmejo v članstvo samo s pogojem, da v roku dveh let prekinejo vse odnose z Mednarodno konfederacijo krščanskih sindikatov.

Nadaljni izstopi iz GKR

Saragatovi socialisti in republikanci niso izstopili iz GKR istočasno z demokršćani. Šele maja 1949 leta so zapustili GKR, ko so informbirojevci nadaljevali z zlorabljanjem GKR v svoje politične cilje in je med njimi prišlo do resnih nasprotij. Njihov izstop je najavila tudi vrsta političnih stavk in prijavljena generalna stavka proti Atlantskemu paktu marca 1. 1949, kakor tudi sklep večine v vodstvu, da naj bo GKR zastopana na informbirojevskem Svetovnem kongresu pristašev miru v Parizu aprila istega leta. Pred sklepom o izstopu je bil sproveden referendum v vrstah republikanskih sindikalnih aktivistov, v katerem je 99% izrazilo nesoglasnost s politiko GKR, 92% pa je bilo za prekinitev odnosov. Na osnovi tega so republikanski prvaki objavili 23. maja, da izstopajo iz GKR, dva dni pozneje pa so isto storili tudi Saragatovi socialisti. Eden glavnih in neposrednih povodov za izstop Saragatovih socialistov je bil krvavi incident v mestu Molineli, kjer so informbirojevci nasilno zavzeli prostore Delavske zbornice, ki je bila pod kontrolo večine socialistov. Voditelja dveh odcepljenih skupin socialist Giovanni Canini in republikanec Enrico Pari sta 4. junija izdala objavo o osnovanju skupne **Federacije dela Italije**, ki je po takratnih cenitvah štela okoli 300.000 članov.

V juliju 1949. leta je izstopila iz GKR še skupina avtonomnih socialistov, tako, da so v GKR ostali samo informbirojevci in njihovi sopotniki. Avtonomni socialisti, na čelu s senatorjem Romitom, so se odvojili od Nennijeve socialistične stranke že preje in sicer maja 1. 1949 zaradi njene odkrite prosovjetske linije. Avtonomisti so bili proti Atlantskemu paktu, ne pa proti Marchalovemu planu. Prav zato pa niso pristali na sodelovanje z demokršćansko vlado, za razliko od Saragatove Delavske socialistične stranke, zaradi česar v glavnem tudi ni moglo priti do sporazuma ob priliki poznejših poizkusov združitve vseh antiinformbirojevskih socialistov. Decembra 1949. leta so se avtonomisti združili z Zvezo socialistov s književnikom Ignazijem Sillonejem na čelu,

ki je bil pravtako proti Atlantskemu paktu in sodelovanju z vlado. Ta nova kombinacija je dobila ime **Združena socialistična stranka**. Sillonejeva skupina se je oddvojila od Nennijeve socialistične stranke že začetkom 1948. leta, na aprilskih volitvah istega leta pa je nastopala skupaj s Saragatovimi socialisti. Medtem ko so ameriški sindikati podpirali Saragatove socialiste, so britanski Trade Unioni nudili pomoč Združeni socialistični stranki, kljub temu, da je bila proti Atlantskemu paktu. Odbor Mednarodne socialistične konference (KOMISCO) je pozval obe stranki, da se združita in s tem so se začeli dogovori, ki so se zavlekli in končno, kljub znatni opoziciji v vrstah obeh strank, je bilo na osnovi teh dogovorov dosežena soglasnost 1. maja 1951. leta s tem, da so se morali Saragatovi socialisti umakniti z vlade, Združena socialistična stranka pa je morala priznati Atlantski pakt. S tem je nastala nova stranka z imenom **Socialistična stranka** — italijanska sekcija Socialistične internacionale.

Lahko se razume, da so vsi ti napor za združitve raznih socialističnih političnih strank komplicirali paralelne poizkuse združitve sindikatov, zlasti po izstopu avtonomnih socialistov iz GKR. Še pred izstopom je Romita stal na stališču, da avtonomisti ne morejo sodelovati s Pastorejevo konfederacijo, ker je po njegovih besedah tesno povezana s katoliškimi organizacijami. Odbor akcijske enotnosti, ki so ga avgusta 1949. leta osnovali Pastorejeva Svobodna generalna konfederacija dela in saragatovsko-republikanska Federacija dela, je vodil diskusijo z avtonomnimi sindikalnimi voditelji, ki pa so odbili pristop k Odboru in marca 1950. leta skupaj z nekaterimi neodvisnimi sindikalnimi organizacijami osnovali **Zvezo delavcev Italije**, ki je ob začetku štela okoli 100.000 članov.

Brez ozira na stališče Zveze delavcev Italije je vodstvo Federacije dela in Svobodne generalne konfederacije dela nadaljevalo s poizkusi, da bi z medsebojnimi dogovori dosegli enotnost. Na kongresu v Napoliju februarja 1950. leta je Federacija dela z ogromno večino sprejela sklep, da se združi s Svo-

bodno konfederacijo, pod pogojem, da se pravica stavke razširi na vse kategorije delavcev in uslužbencev (Pastorejevi sindikati so zastopali stališče, da se nekaterim kategorijam, n. pr. državnim uslužbencem, ni treba posluževati stavke za dosegajo svojih zahtev), da nova organizacija nima političnega, partijskega ali verskega značaja in obeležja, ter da ne bo podložna vladni kontroli.

Na zasedanju Izvršnega odbora Svobodne generalne konfederacije dela v Rimu 16. febr. 1950. leta je sprejet popoln program združenja in končno 30. aprila istega leta z združitvijo teh dveh sindikalnih central in nekaterih manjših nezavisnih sindikalnih organizacij pride do ustanovitve **Konfederacije delavskih sindikatov**, za njenega prvega generalnega sekretarja pa je izvoljen Pastore. Vodstvo novoustanovljene organizacije je povdarilo, da nobena tuja država, niti verska skupina ali politična stranka ne bo mogla vplivati na politiko konfederacije in da bo ena od postavk programa zahtevala, da vsi delavci dobe pravico do stavke, vključno državne uslužbenice, katerih stavke pa bi bile omejene ali eventualno odklonjene, če bi vlada izpolnila njihove zahteve.

(Nadaljevanje sledi.)

Če verjameš ali ne, toda res je ...

...da bi bila pola papirja, debeline ene desetinke milimetra, po petdesetkratnem zgibanju debela precej čez 10 milijonov kilometrov.

...da vsako leto parne lokomotive vsega sveta porabijo za več kot dve milijardi dinarjev premoga samo za žvižganje.

...da je navadno okensko steklo trše od platine in navaden kresilni kamen trši od jekla.

...da bi borih 25 para, ki bi jih vložili leta 1 po 4 procenke, do leta 1875 z vsemi obrestmi in obrestmi obresti naraslo v gigantsko vsoto denarja, katero vrednost bi lahko izplačali le s 84 kroglami zlata zemeljske velikosti.

...da, recimo, če 2 toni jekla pustimo skoz in skoz zarjaveli, po-

tem nista več samo dve toni, tem-
več znatno več, ker se železo veže
s kisikom in nastane iz dveh ton
železa 6 ton rje.

...da se da iz enega samega
grama platine vleči 600 kilometrov
dolga žičnata nit.

...da si na vrhu 4807 metrov
visokega Montblanca za 6600 me-

trov bližje zemeljskemu središču,
kot na morski gladini na ekvator-
ju, na Severnem tečaju pa še za
celih 22.000 m bližje in vse to za-
radi stisnjenosti zemeljske oble na
tečajih.

...da misel ni tako bitra, kot bi
si kdo predstavljal, saj ima brzino
»komaj« 250 km na uro. Po živcu, 250 milijonov ton svetlobe,

napetem med Beogradom in Jese-
nicami bi torej misel potovala sko-
raj tri ure, radijski valovi pa za
isto razdaljo potrebujejo manj kot
tri stotinke sekunde.

...da ima tudi svetloba svojo
težo in da sonce v vsaki minuti od-
vrže v vsemirski prostor kakšnih

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

O ZAUŽIVANJU ZDRAVIL

Večina bralcev bo morda mnenje, da zauživanje zdravil ni noben poseben problem, ki bi mu b'lo vredno posvečati pažnjo. Pa vendarle je od pravilnega in nepravilnega zauživanja odvisno ali zdravilo učinkuje 100%, 50% ali sploh nič. Marsikdo misli, da ni tako važno, če vzameš tablete z vodo, ali pa jih enostavno zgrizeš, če kapljice zaužiješ na tešče ali po jedi. Vendarle od pravilnega zauživanja zdravil odvisi tudi samo ozdravljenje bolnika na eni strani, na drugi strani pa nepravilno zauživanje lahko povzroči tudi marsikake neprijetne posledice, v gotovih slučajih tudi težjega značaja. Vzemimo za primer bolnika, ki ima tur. šele, ko so bolečine postale neznosne in na prigovarjanje ostalih se bolnik poda k zdravniku, ki tur prereže, bolniku pa predpiše mazilo za rano in tablete. Bolnik pa je smrtni sovražnik tablet in namesto, da bi po predpisu zdravnika, njegovem ustmenem in lekarniškem pisnem navodilu za uporabo vzel prvih osem dni po deset tablet dnevno na vsaki dve uri, vzame samo drugi in tretji dan po pet tablet in še te na suho, namesto s skodelico čaja, tako da mu obleže v želodcu. Jasno, da ne zastoj predpisane tablete, ki naj pospešijo krvno koncentracijo, na ta način nimajo nobenega učinka, samo mazilo pa ne more preprečiti, da se ne bi poleg starega tura naredil še novi, po vrhu pa bolniku nepravilno zaužite tablete povzročijo tudi močne želodčne bolečine.

Vidimo torej, da že pri enostavnih zdravilih ni vseeno kako in kdaj jih zauživamo. Odvajalna sredstva bomo jemali strogo po predpisih, saj različno učinkujejo, bodisi v tankem ali debelem črevesu, ali so zeliščne ali kemične narave, ali pa učinkujejo že po nekaj urah ali šele naslednji dan. Kapljice za apetit bomo jemali vedno pred jedjo, tablete proti bolečinam pa vedno po jedi, da izkoristimo mobilizirane prebavne snovi. Nekatera zdravila dobimo tudi v obliki pilul, ali z različnimi oblogami, ki niso namenjene vedno očem ali okusu naljubo, temveč tudi zato, da se raztopijo šele v črevesu, ker bi že-

lodčna kislina uničila njihovo učinkovitost. Nekatera zdravila popolnoma učinkujejo le, če jih zaužijemo skozi sluznico jezika in jih pustimo razstopiti pod jezikom. V tem primeru bi bilo napačno takoj nato zaužiti še kakšno tekočino. Tudi predpisane mere zaužitih zdravil se moramo strogo držati. N. pr. zdravila proti raznim vrstam prehlajenja in kašlja so ponavadi tekočine, ki jih zauživamo z žlico. Če je kdo še tako izvežban o pitju iz steklenice, vendar ne bo nikoli mogel z ustni odmeriti točno 1 žlico, to je 15 kubičnih centimetrov. Ker so ta zdravila ponavadi pripravljena iz močno učinkujočih snovi, ki lahko povzročijo tudi neprijetne posledice, je točno doziranje teh zdravil samo po sebi umevno. Isto velja tudi za razne kapljice, ki morajo biti s pomočjo raznih naprav in priprav točno odštete. In nazadnje tudi priprava različnih zdravil, zlasti zdravilnih zelišč, odločno vpliva na njihovo učinkovitost. Kolikokrat slišimo o »kuhanju« n. pr. melisnega čaja. Melisni listi pa se samo previdno zavro in potem dobro zaprti odstavijo, če ne je njihov čaj ob vsa dragocena eterična olja, ki pri kuhanju kaj kmalu uidejo iz lončka skozi okno. Cvetlični zdravilni čaji se ponavadi samo zavro, čaj različnih korenin pa se kuha. Seveda so za različne vrste zelišč tudi različna navodila za njihovo pripravo. Kardar vam jih predpiše zdravnik, se vedno točno pozanimajte v lekarni, kako naj se pravilno pripravijo.

S pravilnim zauživanjem zdravil boš predvsem koristil sebi in svojemu čimprejšnjemu ozdravljenju, v nasprotnem slučaju pa si lahko nakoplješ nove težave in še poslabšaš svojo bolezen. Lahkomiselno in neodgovorno zauživanje zdravil pa je tudi velik zločin proti skupnosti, saj se s tem samo uničujejo, namesto, da bi nekomu drugemu izdatno koristila, po drugi strani pa se s tem tudi neodgovorno zapravljajo težki milijoni, ki jih naša skupnost izdaja za zdravje našega delovnega človeka.

KAJ IN KOLIKO BERO JESENIČANI

Na Jesenicah imamo Centralno sindikalno knjižnico, ki je ena največjih v vsej Sloveniji, saj poseduje blizu 13.000 knjig. Ta važna ljudsko-prosvetna ustanova, ki je, kar deluje, že prispevala lep delež h kulturnemu dvigu jeseniškega železarja, ima primerno urejene prostore v I. nadstropju Titovega doma. Ustanovljena je bila kmalu po osvoboditvi s skromnimi začetki, saj je okupator uničil vse bivše knjižnice. Kakor dosedanja leta, je dosegla jeseniška centralna knjižnica tudi v letošnjem prvem polletju lepe uspehe, saj jo je obiskalo 5420 bralcev, ki so si izposodili 11.131 knjig. Knjižnica, ki razpolaga poleg slovenskih tudi s srbskimi, hrvatskimi, ruskimi, nemškimi, francoskimi, angleškimi in italijanskimi knjigami, je izposodila v letošnjem prvem polletju 7.675 leposlovnih, 2439 mladinskih, 101 poučno, 25 političnih in 891 tujejezičnih knjig. Ker je povpraševanje po leposlovnih in mladinskih knjigah največje, je prav, da je s temi knjigami knjižnica najbolj založena.

Najštevilnejši obiskovalci knjižnice je mladina, njim slede žene in kot zadnji so odrasli moški. Zanimivo je, da knjižnico razmeroma dobro obiskujejo delavci, uslužbenci pa so od njih mnogo slabši. Res je, da imajo nekateri lastne knjižnice, kljub temu pa je 636 uslužbencev, ki so v letošnjem polletju obiskali jeseniško knjižnico, številka, ki jeseniškemu intelektualcu ne more biti v čast. Povprečno izposodi knjižnica dnevno okrog 60 knjig. To število pa zadnje čase z ozirom na podražitev knjig znatno narašča. Sicer bogati knjižnici še primanjkuje izbira prevodov sodobnih pisateljev, izbira potopisnih

knjig, o dogodkih iz zadnje svetovne vojne in predvsem mladinska literatura. Najbrže zaradi pomanjkanja primerne mladinske literature mladina še vedno vse preveč povprašuje po raznih pustolovskih romanih Karla Maya in Sherlock Holmesa. Tu čaka knjižnico veliko dela, da bo s primerno mladinsko literaturo odpravila branje nevzgojnih pustolovskih romanov. Knjižnica ima posebne težave zaradi nespoštovanja tuje lastnine. Že po 20 kratnem izposojanju knjige je ta skoraj nerabna in nujno potrebna vezave. To se opaža predvsem pri knjigah, ki si jih izposoja mladina. Nespoštovanje do knjig je izraz nekulturnosti, ki jo bo treba odpraviti. Vse kaže, da čakajo jeseniško knjižnico še velike naloge. Če upoštevamo na 15.000 prebivalcev mesta Jesenic 11 tisoč izposojenih knjig, vidimo, da na prebivalca ne pride niti ena knjiga. Prav bi bilo, da bi številnejšemu obisku jeseniške knjižnice posvečale večjo pozornost tudi množične organizacije, kakor tudi razna društva, kajti število obiskovalcev, nekaj nad pet tisoč, kot jih ima knjižnica danes, je treba nujno dvigniti. Zanimivo je tudi nezanimanje za strokovne in politične knjige. Neizposojanje strokovnih knjig sicer v veliki meri opravičuje bogata strokovna knjižnica Železarne Jesenice, kakor tudi razne šolske strokovne knjižnice. Za izposojenih le 25 političnih knjig pa skoraj ni opravičila. Popularizacija jeseniške knjižnice, dvig števila bralcev in dvig števila izposojenih knjig je poleg kulturno-prosvetnega in strokovno vzgojnega dela tudi politično delo, zato naj bi podprli delovanje jeseniške knjižnice prav vsi forumi.

NEKAJ O NASTANKU IN RAZVOJU KRŠČANSKIH PRAZNOVANJ

Kršćanstvo, njegov nauk, etika, obredi in praznovanja so otrok dobe, ki jo zgodovina imenuje helenizem in se začne s smrtjo Aleksandra Velikega do rimskega cesarja Avgusta, to je od leta 323 do leta 30 pred našim štetjem. S pohodom Aleksandra Velikega, makedonskega kralja, ob koncu četrtega stoletja pred našim štetjem na vzhod, se odpro na široko vrata bližnjega vzhoda. Čeprav je cesarstvo, ki ga je Aleksander ustanovil razpadlo že z njegovo smrtjo, so vendar vsa kraljestva, ki so iz njega nastala, dobila vladarje grškega pokolenja. Gospodarski odnosi in trgovina sta zahtevala povezavo med vzhodom in zapadom. Mesto Aleksandrija v Egiptu postane most te povezave in kmalu ji sledi še Antiohija. Grščina, jezik vladajočih dvorov, je na svojem področju uveljavila trgovina, postala pa je tudi jezik diplomatov in filozofov vzhoda in zahoda, ki posreduje izmenjavo duhovnih dobrin od Indije do Sredozemlja. Zanimivo dejstvo v tem nadaljnjem razvoju je tudi to, da so Rimljani, ko so zavladali nad Grčijo in nato nad Malo Azijo in Egiptom, podlegli vplivu helenizma in grščine. Grščina je postala jezik rimskih diplomatov in trgovcev, v samem Rimu se je dosti govorilo in pisalo grški in

nastal je izrek, da je premagana Grčija premagala zmagovalca. Tako je tudi krščanstvo v samem Rimu prva stoletja po svojem nastanku uporabljalo za obredni jezik grščino, ki ni sicer klasična grščina, marveč preprosta grščina, ki jo slovničarji imenujejo »koine«, jezik helenizma sploh.

Kulturo helenizma označuje spajanje orientalskih, vzhodnih elementov z grškimi, zapadnimi elementi. Filozofija in predvsem verstva so jasna priča teh medsebojnih vplivov in spajanj, ne samo z ozirom na verska verovanja in etična načela, temveč tudi z ozirom na same obrede in kult. To medsebojno vplivanje, izmenjavanje in preraščanje raznih verstev imenuje znanost sinkretizem. V opisani dobi je vzraslo dvoje novih verstev, krščanstvo ob začetku našega štetja in islam arabskih nomadov v sedmem stoletju našega štetja, ki začne s svojim pohodom rušiti svet helenizma, ki je živel dobrih tisoč let.

Kako je krščanstvo otrok svoje dobe helenizma in preraščajočih se vplivov drugih takratnih verstev, torej sinkretizma, nam otipljivo priča prav nastanek in razvoj njegovih praznikov in obredov. Cerkevno leto, ki se v glavnem naslanja na sončno

leto, se dandanes v rimsko-katoliški cerkvi začenja z adventom. Včasih pa se je začinjalo 6. januarja s praznikom treh kraljev, ki ga še danes rimska cerkev imenuje epifanija. Epifanija je v helenističnem obrednem jeziku pomenilo nastop boga ali prikazovanje boga in ko so se začeli tudi rimski cesarji nazivati z imenom boga, je epifanija bila tudi rojstvo ali nastop cesarja. Krščanstvo je epifanijo sprejelo in dalo svojemu prazniku zelo pestro vsebino, ki je še danes ohranjena v rimskih obredih. Praznik razglasenja gospodovega — tudi gospod, po grško kyrios, je bil častni naslov rimskih cesarjev — zajema vrsto dogodkov: rojstvo Kristusovo, poklonitev treh modrih, razglasenje ob krstu v Jordanu in še njegovo osebno razglasenje s čudežem v Kani. Res, za vse to vedo le »gospod«, to je duhoven, ker preprosti vernik ve le za tri kralje in razne običaje, ki so nastali ob tem prazniku. Da pa je praznik sam nastal pod vplivom helenizma tudi marsikateri »gospod« ne ve, ker rimska cerkev zelo nerada sliši o vplivih.

Epifanija je bil dolgo časa edini praznik krščanstva ob zimskem solsticiju, to je sončnem obratu 21. decembra, ko začne dan spet naraščati. Božič, rojstvo gospodovo, se razvije šele v četrtem stoletju in za dolgo časa postane tudi začetek cerkvenega leta, dokler mu ga ne prevzame advent. Tudi ob tem prazniku lahko spoznamo tipično prilagoditev krščanstva, ki je tudi poteza sinkretizma. Stari Rimljani, kakor tudi vsa poznejša verstva mnogih primitivnih ljudstev (n. pr. Slovanov in Germanov), ki so zrasla iz tesnega preprostega stika z naravo, so praznovali ob zimskem solsticiju praznik »nepremagljivega sonca«, ki se, ko je doseglo svojo najkrajšo in najnižjo pot na nebu, začne dvigati v novo življenje. Preprosti, primitivni človek je zlasti v krajih mrzlega pasu vse drugače občutil potrebo po soncu, luči in gorkoti, kot jo dandanašnji civiliziranec, ki ima elektriko, zakurjeno peč in topel plašč. Iz te nujne potrebe izvira tudi češčenje sonca, praznovanje luči in ognja pri primitivnih ljudstvih. Krščanstvo, ki se je v svoji povezanosti z judovstvom naučilo njegove nepopustljivosti, pa je, ko je prišlo na oblast, postalo zaradi oblasti same vedno bolj nepopustljivo proti vsem ostalim verstvom.

Da pa jih je moglo spodkopati in izriniti je prevzelo od njih marsikak zunanji obred in mu dalo svojo vsebino, ali pa je postavilo svoj obred in praznik in ob njem dopuščalo stare obredne oblike, ki jih je pokristjaniilo. To je bistvo krščanske prilagoditve, ki pa je le neki zunanji izraz sinkretizma. Tako je nastal božič, praznik rojstva gospodovega, novega duhovnega sonca v božični zimski noči. Božično drevesce z lučkami, omela in razno zelenje, simbol življenja, zmaga življenja nad smrtjo — zimo, so vdor severnjaških elementov, ki so se zvrstili okoli krščanskih obredov. Nemški božični mož in italijanska starka »beffana« dokazujeta, kako so se v raznih predelih prepletali in povezovali.

V obdobju začetka pomladi pade cikel velikonočnega krščanskega praznovanja. Krščanska velika noč se je rodila po vseh načelih sinkretizma iz po-

vezave krščanstva z judovstvom, saj je prevzeta in v sorodu z judovsko pasho, praznikom zmagovite vrnitve Judov iz Egipta, ko so zaklali jagnje kot žrtev bogu Jakve. Tudi tu je krščanstvo postavilo v središče svojega praznika žrtev velikonočnega jagnjeta, ki pa ima drugo vsebino: ta žrtev je smrt Kristusa na križu in njegovo vstajenje od smrti na veliko noč. Kljub različnim vsebinam pa je osnovna misel obeh praznikov tudi sorodna, saj je judovska pasha praznik osvoboditve Judov iz egipčanskega suženjstva, Kristusova smrt pa odrešitev »človeške pregrešnosti v obljubljenih nebesih«. In tudi so obredi od velikega petka, do velike noči polni beril iz biblije stare zaveze, ki naj bi v prenešanem pomenu že pomenila Kristusa samega. Obred blagoslavljanja krstne vode na soboto pred veliko nočjo pa je tudi jasen dokaz vpliva vzhodnjaških verstev, ki je tuj prvotnemu judovstvu, znan pa vzhodnjaškemu simbolizmu, kjer voda predstavlja ženski element, ki v krščanstvu v tem primeru zastopa cerkev, velikonočna sveča, ki se uporablja pri blagoslovu, pa predstavlja moški element, ki naj simbolizira Kristusa. Ves obred je simbolični prikaz spolne združitve, čeprav je besedilo obreda zelo povzdignjeno nad tem simboličnim prikazom.

(Konec prihodnjč)

Miha Klinar:

Mačice

Utrjeni obstali smo ob vodi.
Na vrbah so že mačice cvetele;
pobožale so jih oči vesele
in že smo peli pesem o svobodi.

Tako so mačice nas vzradostile,
da pozabili smo noči brez spanja,
pohode, borbe, smrt in gladovanja;
bridkosti vse so se ko sneg topile.

Izlajal se bo kmalu mitraljez,
nihče ne bo od krogle več umrl
in mir se nad zemljó bo razprostrl,
na polja legel, v hoste, čez in čez.

S teboj bom šel in v gaju belih brez
življenju najinemu pot odprl.

FIZKULTURA IN ŠPORT

USPEŠNA TURNEJA JESENIŠKIH IGRALCEV NAMIZNEGA TENISA PO AVSTRIJI

Kam...? Na udarniško...! Tak je bil odgovor mladih jeseniških namizno tenisačev dan za dnem preko poleja. Postavili so si namreč nalogo, da hočejo sami zaslužiti toliko, da bodo lahko poleg nakupa žog izvedli enotedenski tečaj, s katerim se bodo temeljito pripravili za predstoječe gostovanje v inozemstvu. To jim je po velikih težavah in zaprekah končno uspelo in prišel je dan odhoda v Avstrijo. Radostnih src in zadovoljni sami nad svojim uspehom so se zgodaj zjutraj sešli na kolodvoru, ponovno pregledali, če je vse v redu in brzovlak je odpeljal proti »luknji«. Par ur prijetne vožnje mimo Vrbskega jezera, Celovca, št. Vida in že je bilo treba izstopiti. Štajersko mesto Judenburg je prvo sprejelo jeseniške športnike. Veliki plakati po vsem mestu so pričali, da vlada za nastop Jugoslovancev v mestu veliko zanimanje. In res se je zvečer zbralo rekordno število gledalcev, ki so vneto navijali za svojo ekipo, niso pa nikoli pozabili nagraditi tudi vsako lepo potezo gostov. Domačemu moštvu, ki velja za tretje moštvo v državi je bila sreča bolj naklonjena kot gostom in uspelo jim je zmagati z rezultatom 5 : 2. Kljub porazu, pa so gostje zapustili pri gledalcih najboljši vtis.

Naslednji dan je potovala ekipa jeseniških športnikov preko Brucka in Semmeringa do Wiener Neustadta, kjer je bila pristrčno sprejeta od predstavnikov Gradišćanske namiznoteniške zveze. V Gradišćanski so Jeseničani nasopili dvakrat in to v Deutschkreuzu in Ritzingu. Pred številnimi gledalci so obakrat premagali domače ekipe z visokim rezultatom 9 : 0. Na posebno željo gledalcev pa so nato odigrali Jeseničani še med seboj ekshibicijske tekme, pri čemer so bili deležni burnega aplavza. V slo-

vo so priredili gostoljubni prireditelji še zabavni večer na čast gostom in slovo je bilo kar težko. Gostoljubje in simpatije do Jugoslovancev so bile nepopisne.

Iz Gradišćanske so odpotovali Jeseničani v prestolnico avstrijske države na Dunaj. Tu so si ogledali številne znamenitosti in zanimivosti mesta kot Schoenbrunn, Prater, Kalenberg, muzej, Štefanov dom itd., med ostalim pa tudi prvi trodimenzionalni barvni film. Na Dunaju so odigrali 3 tekme z najboljšimi avstrijskimi ekipami, od katerih so dve izgubili z 9 : 2 in 9 : 4, eno pa dobili 9 : 3. Končno je sprejelo jugoslovanske športnike tudi malo mesto Steckerau, okoli 30 km nad Dunajem. Prijazni župan je priredil slavnostni sprejem jugoslovanskim gostom in jih nagovoril s par besedami v njihovem jeziku, nato pa jih je sprejel kot goste občine. Ogledali so si znamenitosti mesta in moderne sportne naprave, ljudje pa so pripovedovali o krutosti in brutalnosti ruskih zasedbenih oddelkov. Zvečer so Jeseničani nastopili proti reprezentanci mesta ter jo po lepih in napetih igrah premagali z visokim rezultatom 9 : 2. Številni gledalci so bili s prikazano igro gostov zelo zadovoljni in navdušeni nad njihovo spretnostjo. Ob odhodu pa so venomer povdarjali, naj se jih v bodoče še spomnijo in počastijo s takim obiskom.

Z naporno nočno vožnjo preko Linza, Salzburga in Visokih Tur je bila uspešna turneja jeseniških namiznotenišačev zaključena. Iz oči mladih športnikov pa je vsakdo lahko bral zadovoljstvo, da so se lahko zopet vrnili v svojo lepo domovino, kjer je lepše kot najlepši kraj v tujini...

Ekipa jeseniških igralcev namiznega tenisa, ki je gostovala v Avstriji: Šabec Rajko, Jeram Lojze, Štrumbi Lojze, Kosmač Adolf in Valentar Vinko.

Foto: Franc Torkar

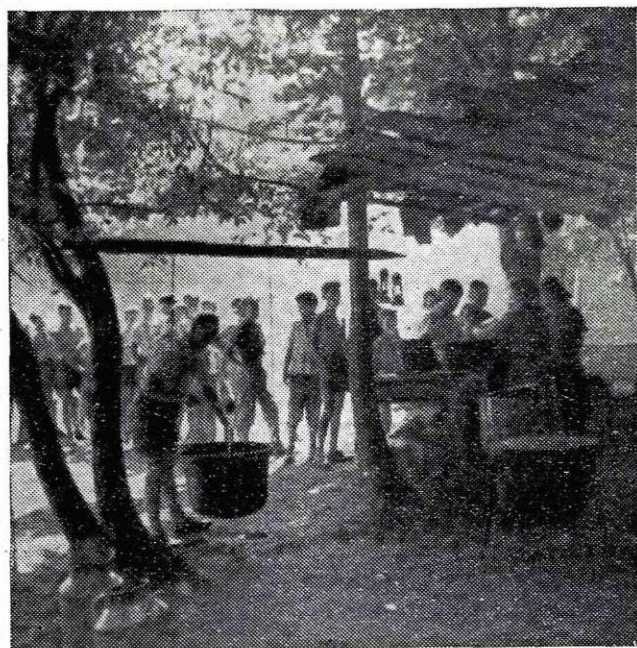
TABORNIKI SO BILI LETOS AGILNI

Le malo kdo ve, da imamo na Jesenicah organizacijo tabornikov, ki so združeni v „Rodu je-klarjev“, še manj pa se ve o njihovem delu. Ne bomo na dolgo razpravljali o pomenu taborniške organizacije, toda pribijmo, da je na Jesenicah le premalo zanimanja za to zdravo, napredno in koristno organizacijo, ki povezuje v svoje vrste vse od najmlajšega pionirja do najstarejšega člana. Toda iz malega raste veliko in na Jesenicah sicer tabornikov ni ravno malo, čeprav bi jih bilo lahko precej več, zato pa so toliko bolj agilni in pridni. Oglejmo si njihovo letošnje delo.

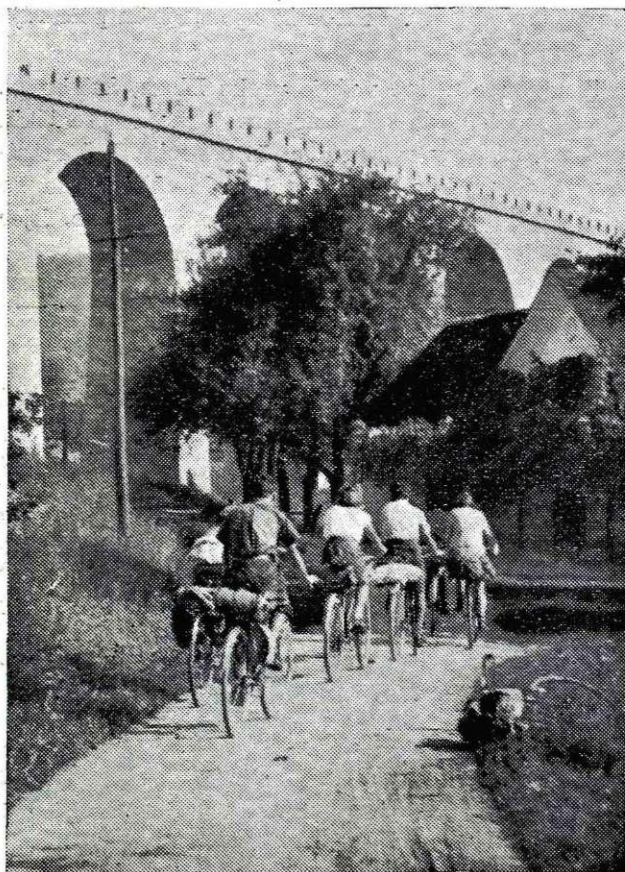
Že dve leti so taborili na Gorenjskem, zato so se letos odločili za idilično in nam Gorenjcem bolj malo poznano Dolenjsko. Tabor so si izbrali v bližini Toplic pri Novem mestu, na jasi poleg potoka Sušice, sedem minut daleč od zdraviliškega kopališča in deset minut daleč od mirne, zelene Krke. Tabor je bil vzorno urejen z vsemi potrebnimi sanitarnimi napravami in lastno kuhinjo. Ko je bil v taboru na obisku Narodni heroj Semič Stanko-Daki, ki je tabornikom pripovedoval o NOB na Dolenjskem in Kočevskem je napisal v taborni dnevnik: „Srečen sem, ko vidim, da se v naši svobodni domovini lahko nudi naši mladini to, kar vidim v tem taboru!“ In takih priznanj in pohval je bilo še več, saj so med drugimi tabor obiskali tudi inozemci

in to Amerikanci, Angleži, Italijani in celo en Izraelec.

V 14 šotorih je v juliju taborilo tri tedne 38 mladincev, po večini dijakov in dijakinj gimnazij na Jesenicah in Kor. Beli, zadnje dni julija in prvo polovico avgusta pa spet ponovnih 37 mladincev. Tem zadnjim je bilo vreme tudi bolj naklonjeno,

Lepo po vrsti tudi pri jedi. Red in disciplina sta eni osnovnih pravil tabornikov.

Takole je ujel fotograf tabornike na njihovem potovanju s kolesi nekje na Dolenjskem.

sicer pa so imeli vsi dovolj zabave, saj so poleg kopanja in čolnarjenja še streljali, šahirali, igrali odbojko, nogomet itd. Posebno zanimivi pa so bili daljši in krajši izleti v bližnje kraje in vasi, zlasti pa k številnim spomenikom iz NOV, kot so Kočevski rog, baza 20, razne bolnice itd. Z eno besedo, čas jim je prehitro mineval in pestri taborni ognji so se kar prehitro vrstili drug za drugim. Toda taborjenje bo vsem ostalo v nepozabnem spominu, saj so poleg lepih taborniških uric spoznali tudi lep košček naše domovine in marsikaj izvedeli iz zgodovine NOB našega junaškega naroda.

In še to povejmo: na obeh taborjenjih ni bilo nobenih nezgod, ob izdatni hrani pa so taborniki v treh tednih pridobili na teži povprečno vsak po dva kilograma.

Posebnost, ki so jo letos pripravili jeseniški taborniki, je bil potovalni tabor s kolesi preko Dolenjske, Hrvaškega Primorja in Istre, ki se ga je udeležilo 8 tabornikov. Za to potovanje jim je tovarna koles „Rog“ posodila dvojce koles v preizkušnjo, ki sta se sijajno obnesli. Na štirinajst dnevni poti, ki jih je vodila skozi Ljubljano do Dolenjskih Toplic, preko Žužemberka, skozi Kočevje do Banja Loke in preko Gorskega Kotorja do Crikvenice, mimo Opatije in Mošeničke Drage ob istrski obali vse do Pulja niso imeli nobenih nezgod,

če odštejemo osem defektov na kolesih, spoznali pa so celo vrsto novih krajev, kulturnih spomenikov, znamenitosti in ljudi. Od Reke do Pulja je z njimi potoval tudi petdesetletni Anglež Charles F. Elliott iz Londana, ki se je s kolerom pripeljal skozi Francijo, Nemčijo in Avstrijo v Zagreb na esperantski kongres in se zdaj vračal.

Iz Pulja so se taborniki potegnili z vlakom do Ljubljane, od koder so se spet na kolesih vrnili domov. Potovanje jeseniških tabornikov je s kolesi v vsakem oziru uspelo, nabrali pa so si ce'lo vrsto izkušenj, kako je zlasti s tehnične plati tako po vanje treba pripraviti, vsi pa so enotnega mišljenja drugo leto še več takih potovalnih taborov.

V sklopu taborniške organizacije je tudi po- čitniška kolonija pri Sv. Križu nad Jesenicami v domu, ki ga je LOMO Jesenice dal rodu Jeklarjev v upravljanje, ki ga je s pomočjo finančne pomoči LOMO obnovil in uredil, tako da razpočaga s 35

ležišči in vsemi udobnostmi gorskega hotela. Pod vodstvom pedagogov in dobrega personala so se 3 krat po 3 tedne zvrstile tri kolonije v ce'oti s 102 udeležencema, predvsem pionirjev od 8 do 14 leta. Tudi te kolonije so poekale vzorno in brez nezgod, pionirji — udeleženci pa so na svežem gorskem zraku in ob izvrstni ter izdatni hrani pridobili povprečno vsak po 2,40 kg na svoji teži. Taborniški dom pri Sv. Križu je tako začel služiti svojemu namenu in odprte so mu še številne možnosti tako v letnem kot zimskem času, da koristi našim športnikom, našim delovnim ljudem, predvsem in zlasti pa naši mladini.

Letošnje delo in uspehi tabornikov na Jesenicah so vsa priznanja vredni, ob nabranih izkušnjah in pomoči vse naše delovne skupnosti pa bo taborniška organizacija prihodnje leto lahko še uspešnejše in številnejše omogočila naši mladini in delovnim ljudem zdravo krepitev duha in telesa v naravi.

OD 15. DO 22. AVGUSTA SO IMELI JESENIŠKI STRELCI SVOJ VELIKI PRAZNIK. V okviru Strelskega tedna so otvorili novo, moderno strelišče, zabaven park z vrtiljakom in lepo plesno ploščo. Agilnim in požrtvovalnim strelcem gre vsa zahvala in priznanje za njihovo uspešno delo, kakor tudi vsem forumom in ustanovam, ki so moralno in materialno pomagali uresničiti njihovo lepo zamisel. Zanimanje za streliški šport na Jesenicah je veliko in z novim strelščem so dane vse možnosti za razvoj. Poleg tega pa je ob strelšču preskrbljeno tudi za zabavo našim najmlajšim, kakor tudi vsem ostalim starejšim, tako da bo postal Streliški dom v objemu svežega zraka in gozdov Mežaklje prijetno zatočišče številnih Jeseničanov. Na slikah vidimo slavnostno tribuno s častnimi in visokimi gosti ob otvoritvi strelišča in Strelskega tedna, v okviru katerega je bilo poleg uspešnih tekmovanj prirejenih tudi nekaj lepih kulturnih večerov. Na drugi sliki pa vidimo zastopnike UO, DS in vodstva železarne pri pribijanju spominskih žebelčkov v novi prapor Streliške družine.

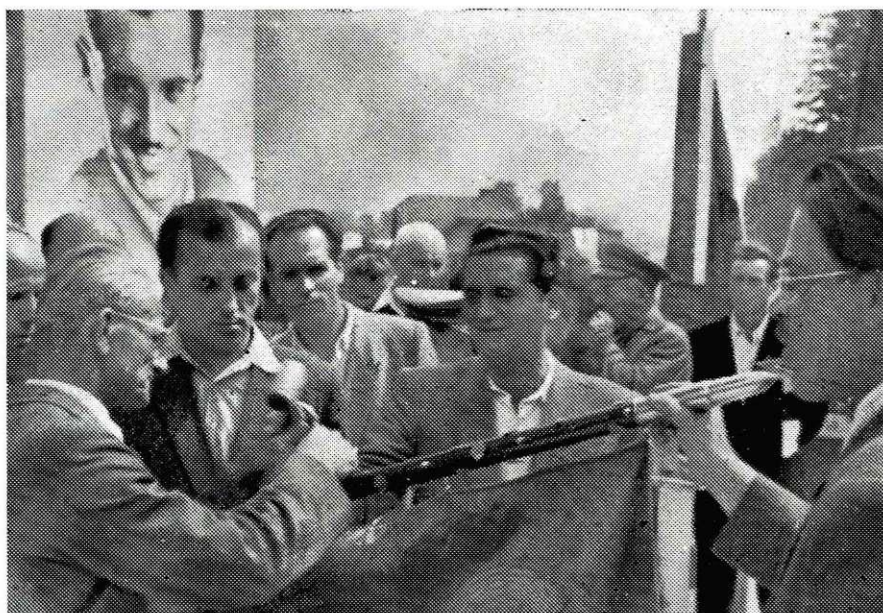

Foto: Fr Torkar

NA I. METALURŠKIH IGRAH NAM JE PRIZNANO PRVO MESTO

V junijski številki »Železarja« smo objavili članek o I. metalurških igrah v Celju, kjer naj bi nam pripadlo drugo mesto, kljub številnim grobim napakam in proti vsem športnim pravilom. Zaradi tega je Sindikalni odbor našega podjetja vložil pismen protest in nepravilnosti ocenjevanja na I. metalurških igrah obravnaval po svojih zastopnikih na plenumu Sindikata metalurških delavcev Slovenije. Plenum je na podlagi tega sprejel sklep, da se diskvalificira strelska ekipa celjske Cinkarne in izvrši ponovni izračun končnih rezultatov, ki so zdaj naslednji:

I. mesto s 310 točkami Železarna Jesenice.

II. in III. mesto z 240 točkami si delita Cinkarna Celje in Železarna Ravne.

IV. mesto s 173.3 točkami Bor.

V. mesto s 110 točkami Šibenik.

VI. mesto s 101.5 točke Železarna Zenica itd.

V posameznih skupinah smo dosegli naslednje rezultate:

ekipno streljanje: I. mesto, 100 točk;

atletika: II. mesto, 80 točk;

partizanski marš: II. mesto, 80 točk;

odbojka: IV. mesto, 50 točk;

nogomet: XII. mesto, brez točk.

V disciplinah teh skupin pa so dosegli sledeče rezultate:

Streljanje: I. mesto Sekne, V. mesto Mežan.

Atletika:

tek na 100 m: III. mesto Hutar 11.5, V. mesto Ulčar 12.4;

tek na 400 m: V. mesto Hutar 58.0;

tek na 1500 m: V. mesto Preželj 4.32.2; VI. mesto Celerc 4.39.6;

tek 3000 m: III. mesto Preželj 9.47.8, VI. mesto Celerc 9.53.2;

skok v daljino: II. mesto Legat 5.97 m; III. mesto Hutar 5.96 m;

skok v višino: II. mesto Šubic 1.60 m; V. mesto Vouk 1.55;

met kroglice: II. mesto Zidar 11.35 m.

Ocenjevalo se je samo prvih šest mest.

Partizanski marš: IV. mesto Pogačar 1:15.07, VI. mesto Kuljat 1:16.10, VIII. Pristov 1:17.51, IX. mesto Krč 1:18.22.

V tej najtežji disciplini na tekmovanju so se imenovani tovariši posebno izkazali in s svojimi uspehi, saj so se uvrstili vsi med prvo desetorico, tudi doprinesli drugemu mestu celotne ekipe.

Vsi člani ekipe na I. metalurških igrah so pokazali vso discipliniranost, borbenost, skromnost in trdno odločnost za doseg čim boljšega mesta v končnem rezultatu tekmovanja.

Za I. mesto na I. metalurških igrah v Celju smo prejeli krasen prehodni pokal, ki ga čuva Sindikalni odbor Železarne. Zmaga na I. metalurških igrah pa nas tudi moralno obvezuje, da že sedaj razmišljamo in ukrepamo o čim boljših pripravah na II. metalurške igre v prihodnjem letu, ki naj nam prinese ponovno zmago.

Preključem veljavnost izgubljene izkaznice za vstop v Železarno in članske sindikalne legitimacije. — Leban Mihael, Javornik III.

Preključem veljavnost izgubljene izkaznice za vstop v Železarno. — Knavs Karel, kamnolom.

Preključem veljavnost izgubljene izkaznice za vstop v Železarno. — Ulaga Ivan, mrzla valjarna.

Preključem veljavnost izgubljene izkaznice za vstop v Železarno. — Menart Franc, Javornik I.

Preključem veljavnost izgubljene izkaznice za vstop v Železarno. — Miškovič Ostoje Mihael, Javornik II.

Preključem veljavnost izgubljene izkaznice za vstop v Železarno. — Crnovič Omer, martinarna.

Preključem veljavnost izgubljene izkaznice za vstop v Železarno. — Kambič Franc, žična valjarna.

Preključem veljavnost izgubljene izkaznice za vstop v Železarno. — Vidic Emil, nadzorna služba.

Preključem veljavnost izgubljene izkaznice za vstop v Železarno. — Bric Stanko, martinarna.

MALI OGLASI

Preključem veljavnost izgubljene izkaznice za vstop v Železarno, Sindikalne članske legitimacije in legitimacije za znižano vožnjo. — Zimic Karel.

Preključem veljavnost izgubljene izkaznice za vstop v Železarno in Sindikalne članske legitimacije. — Vrtačnik Karol.

Preključem veljavnost izgubljene Sindikalne članske legitimacije. — Štajdohar Nada.

ZAHVALA

Od julija 1952 do avgusta letos sva bila na praksi v Železarni Jesenice. V taku praksi sva pridobila vse znanje, ki je potrebno za obratnega tehnika v proizvodnji Siemens-Martinovega jekla.

Za usluge, ki so nama bile storjene v tem času se najlepše zahvaljujemo Upravi Železarne, predvsem pa tov. ing. Rebeku in ing. Prešernu,

mojstroma Razingerju in Olipicu ter vsem delavcem, s katerimi sva delala v času prakse.

Vsem želiva mnogo uspehov s pozdravom

Srečno!

Hauzer Alojz in Pavlovič Lovro
praktikanta Železarne Sisak

ZAHVALA

Delovnemu kolektivu obrata Plavž. Podpisana Larisi Slavka iz Gorij se iz vsega srca toplo zahvaljujem vsem delavcem kolektiva Plavž za poslani zbrani denar, ki sem ga prejela po tov. Čepin Albertu.

Ginjena sem ob tolikem razumevanju dariteljev, ki so zbrali tako veliko vsoto, ki mi bo v težkem položaju ob izgubi mojega moža in očeta otrok, res dobrodošla.

Istočasno se zahvaljujem tudi vsem delavcem, ki so spremili na zadnji poti mojega moža in ponovna zahvala za poslani denar.

Pozdrav vsem darovalcem!

Larisi Slavka.